

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ.
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

Χρήστος Τασούλας

Επιβλέπων: Ιωάννης Σωτηρόπουλος, Καθηγητής

Πρέβεζα, Νοέμβριος, 2017

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ.
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ

Χρήστος Τασούλας

Επιβλέπων: Ιωάννης Σωτηρόπουλος,
Καθηγητής

Πρέβεζα, Νοέμβριος, 2017

**ENTREPRENEURSHIP
IN THE AREA OF PREVEZA.
ENTREPRENEURS OPINIONS**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, Νοέμβριος 2017

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Σωτηρόπουλος Ιωάννης
Καθηγητής
2. Μέλος επιτροπής
3. Μέλος επιτροπής

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

© Τασούλας, Χρήστος, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Τασούλας, Χρήστος

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την παρούσα πτυχιακή εργασία θα ήταν παράληψη να μην ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σωτηρόπουλο Ιωάννη για την εποπτεία και την σωστή καθοδήγηση που μου παρείχε. Όπως επίσης τους επιχειρηματίες που διέθεσαν τον χρόνο τους να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο της έρευνας και τέλος το Λογιστικό γραφείου του κ. Νίκου Κουλιάτση που με βοήθησε στην συλλογή πληροφοριών και στοιχείων κατά την διάρκεια της αποπεράτωσης της εργασίας αυτής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία μελετά την επιχειρηματικότητα στην ευρύτερη περιοχή του νομού Πρέβεζας. Σκοπός της έρευνας είναι να γνωρίσουμε τις απόψεις των επιχειρηματιών της Πρέβεζας και της ευρύτερης περιοχής της αναφορικά με την επιχειρηματικότητα αλλά και να εξάγουμε συμπεράσματα που θα φανούν χρήσιμα ως προς την βελτίωση της ανάπτυξης της περιοχής. Για το σκοπό της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία διανεμήθηκαν σε εκατό μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις του νομού. Μέσα λοιπόν από δημογραφικά στοιχεία των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα εξήλθαν συμπεράσματα τα οποία μας οδήγησαν στην αξιολόγηση γενικά της επιχειρηματικότητας της περιοχής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας παρά την αρνητική οικονομική κατάσταση της οικονομίας της χώρας μας, αλλά και ειδικότερα της Περιφέρειας της Ηπείρου, οι επιχειρηματίες της για να ανταπεξέλθουν στην κρίση θα πρέπει να στελεχώσουν την επιχείρησή τους με αξιόλογο και ποιοτικό ανθρώπινο δυναμικό αλλά και να παρέχουν μια συνεχή επιμόρφωση αυτών και των υπαλλήλων τους. Ακόμα χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα θα μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ή να βελτιώσουν τα ήδη υπάρχοντα. Μέσα λοιπόν από την έρευνα και την ανάπτυξη οι επιχειρήσεις μπορούν να γίνουν πιο κερδοφόρες και πιο ανταγωνιστικές για τα δεδομένα της εποχής.

Λέξεις-κλειδιά: Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία, Νομός Πρέβεζας, Επιχειρηματίες, Επιχειρήσεις.

ABSTRACT

This paper investigates the entrepreneurship in the wider area of the prefecture of Preveza. The aim of the research is to get to know the views of the entrepreneurs of Preveza and its wider region regarding entrepreneurship and also to draw conclusions that will be useful in improving the region's development. Questionnaires were used for the purpose of the research, distributed to a hundred small and medium-sized businesses in the county. Using the demographics of the companies that participated in the survey and the factors that influence entrepreneurship, conclusions came out which led us to the general evaluation of entrepreneurship in the region. According to the results of the survey despite the negative economic situation of the economy of our country and especially of the Region of Epirus, its entrepreneurs in order to cope with the crisis should employ their staff with remarkable and qualitative human resources but also provide continuous training of these and their employees. In addition, using the appropriate means they can help develop innovative products or improve existing ones. Through research and development, businesses can become more profitable and more competitive for the present day.

Keywords:

Entrepreneurship, Innovation, Prefecture of Preveza , Entrepreneurs, Enterprises.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
ABSTRACT	9
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	10
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	12
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	13
Α΄ ΜΕΡΟΣ	14
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	15
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	17
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	17
1.1 Αριθμός απασχολούμενων.....	17
1.2 Χρήση λογισμικού	18
1.3 Χρήση διαδικτύου.....	19
1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό επί του συνολικού κύκλου εργασιών	21
1.5 Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας	22
1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα	22
1.7 Σπουδές Επιχειρηματία	23
1.8 Φύλο Επιχειρηματία	24
1.9 Ηλικία επιχειρηματία	25
1.10 Νομική μορφή επιχείρησης.....	26
1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης	27
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	29
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	29
2.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	29

2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας	30
2.3 Ενέργειες για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησας	32
2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα	34
2.5 Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης	36
2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων	37
2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων	38
2.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας	40
2.9 Πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις	42
2.10 Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση	43
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	45
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	48
Β΄ ΜΕΡΟΣ	49
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΘΕΩΡΙΑ	50
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	51
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	51
1.1 Έννοια επιχειρηματικότητας	51
1.2 Ορισμός επιχειρηματικότητας	52
1.3 Κίνητρα επιχειρηματικότητας	53
1.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα	54
1.5 Κίνητρα οδηγούν στην επιχειρηματικότητα	55
1.6 Είδη επιχειρηματικότητας	56
1.7 Δράσεις επιχειρηματικότητας	58
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	62
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	62
2.1 Έννοια καινοτομίας	62
2.2 Ορισμός της καινοτομίας	63
2.3 Είδη καινοτομίας	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1 Αριθμός απασχολουμένων.....	15
Πίνακας 1.2 Χρήση Λογισμικού.....	16
Πίνακας 1.3 Χρήση του Διαδικτύου.....	17
Πίνακας 1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.....	18
Πίνακας 1.5 Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO9000, κλπ).....	19
Πίνακας 1.6 Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα. (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος).....	20
Πίνακας 1.7 Σπουδές Επιχειρηματία.....	21
Πίνακας 1.8 Φύλο Επιχειρηματία.....	22
Πίνακας 1.9 Ηλικία Επιχειρηματία.....	23
Πίνακας 1.10 Νομική μορφή επιχείρησης.....	24
Πίνακας 1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης.....	25
Πίνακας 2.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	26
Πίνακας 2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	29
Πίνακας 2.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας	32
Πίνακας 2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	35
Πίνακας 2.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας.....	37
Πίνακας 2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	40
Πίνακας 2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	43
Πίνακας 2.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας.....	45
Πίνακας 2.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις.....	47
Πίνακας 2.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση.....	49

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1 Αριθμός απασχολουμένων.....	15
Διάγραμμα 1.2 Χρήση Λογισμικού.....	16
Διάγραμμα 1.3 Χρήση του Διαδικτύου.....	17
Διάγραμμα 1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.....	18
Διάγραμμα 1.5 Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ).....	19
Διάγραμμα 1.6 Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος.....	20
Διάγραμμα 1.7 Σπουδές Επιχειρηματία.....	21
Διάγραμμα 1.8 Φύλο Επιχειρηματία.....	22
Διάγραμμα 1.9 Ηλικία Επιχειρηματία.....	23
Διάγραμμα 1.10 Νομική μορφή επιχείρησης.....	24
Διάγραμμα 1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης.....	25
Διάγραμμα 2.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	27
Διάγραμμα 2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	30
Διάγραμμα 2.3 Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας.....	33
Διάγραμμα 2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	36
Διάγραμμα 2.5 Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας.....	38
Διάγραμμα 2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	41
Διάγραμμα 2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	44
Διάγραμμα 2.8 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας.....	46
Διάγραμμα 2.9 Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις.....	48
Διάγραμμα 2.10 Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση.....	50
Σχήμα 1.1 Μορφές επιχειρηματικών κινήτρων.....	77
Σχήμα 2.1 Τέσσερα κύρια είδη καινοτομίας.....	88
Σχήμα 2.2 Είδη καινοτομίας ανάλογα με την πρωτοτυπία των αποτελεσμάτων.....	91
Σχήμα 2.3 Είδη καινοτομίας ανάλογα με την πηγή.....	92
Σχήμα 2.4 Είδη καινοτομίας ανάλογα με τη στρατηγική.....	93

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων, διανεμήθηκαν ερωτηματολόγια σε εκατό επιχειρηματίες από την ευρύτερη περιοχή του Νομού Πρέβεζας κατά το χρονικό διάστημα Απριλίου – Σεπτεμβρίου 2017. Οι επιχειρήσεις στις οποίες πραγματοποιήθηκε η έρευνα, διευρύνονται από τον κλάδο της εστίασης εστιατόρια, καφετέριες, πιτσαρίες, club, καλοκαιρινά μαγαζιά, Super Market, Mini Market, τον κλάδο της μεταποίησης καταστήματα υποδημάτων και ενδυμάτων, βιοτεχνίες ενδυμάτων και τον κλάδο της πρωτογενής παραγωγής αγροτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις παραγωγής κρέατος.

Στη συνέχεια έγινε επεξεργασία και στατιστική ανάλυση με το πρόγραμμα υπολογιστικών φύλλων Excel και το Word, κατασκευάστηκαν πίνακες και διαγράμματα (σε πίτες ή στήλες). Στην συνέχεια συγκεντρώθηκαν, επεξεργάστηκαν και αναλύθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο δεύτερο μέρος της εργασίας γίνεται βιβλιογραφική επισκόπηση των θεωρητικών εννοιών της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της εργασίας είναι η εμπειριστατωμένη εξέταση των θέσεων των επιχειρηματιών του Νομού της Πρέβεζας όσον αφορά την επιχειρηματικότητα στον Νομό.

Η πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος της εργασίας αποτελείται από δύο κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύονται τα δημογραφικά στοιχεία των επιχειρήσεων που παίρνουν μέρος στην έρευνα, όπως ο αριθμός των απασχολούμενων σε αυτές, η χρήση λογισμικού και διαδικτύου. Δίνονται πληροφορίες σχετικά με τις πωλήσεις των επιχειρήσεων στο εξωτερικό, αν εφαρμόζουν κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας ή αν συμμετέχουν σε κάποιο επιδοτούμενο πρόγραμμα, πληροφορίες σχετικά με τη νομική μορφή της επιχείρησης και τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Παρατίθενται στη συνέχεια στοιχεία των επιχειρηματιών για το φύλλο τους, τις σπουδές τους και την ηλικία τους. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που δόθηκαν από τους επιχειρηματίες. Αναλύονται οι παράγοντες που εμποδίζουν ή ευνοούν την επιχειρηματικότητα και οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί για να βελτιώσουν την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους. Επίσης αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους ανέλαβαν επιχειρηματική δραστηριότητα και γίνεται αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής τους από τους ιδίους. Παρουσιάζονται στη συνέχεια οι παράγοντες που συμβάλουν ή δυσχεραίνουν την καινοτομία μιας επιχείρησης καθώς και τα αναμενόμενα αποτελέσματα αυτής. Στο τέλος του δεύτερου κεφαλαίου παρατίθενται οι πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις και κατά πόσο επιτεύχθηκε η καινοτομία στην κάθε επιχείρηση. Ακολουθούν τα συμπεράσματα της έρευνας.

Μετά το τέλος της έρευνας παρατίθενται δύο παραρτήματα. Στο πρώτο παράρτημα της εργασίας παρουσιάζονται συνοπτικά έννοιες, ορισμοί και κίνητρα για την επιχειρηματικότητα αλλά και την καινοτομία, Επίσης αναλύονται συνοπτικά τα είδη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας και αναφέρονται δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία 2014-2020» (ΕΠΕΑΕΚ) στην Ελλάδα σήμερα». Στο δεύτερο παράρτημα της εργασίας παρατίθενται το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους επιχειρηματίες. Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο

της εκπόνησης μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας» (ΜΟΚΕ) του ΤΕΙ Ηπείρου.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από τον Απρίλιο έως και τον Σεπτέμβριο του 2017 στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Πρέβεζας. Συμπληρώθηκαν εκατό (100) ερωτηματολόγια από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις από την ευρύτερη περιοχή του Νομού Πρέβεζας. Οι επιχειρήσεις διευρύνονται από τον κλάδο της εστίασης (εστιατόρια, καφετέριες, πιτσαρίες, club, καλοκαιρινά μαγαζιά, Super Market, Mini Market), τον κλάδο της μεταποίησης (καταστήματα υποδημάτων και ενδυμάτων, βιοτεχνίες ενδυμάτων) και στον κλάδο της πρωτογενής παραγωγής (αγροτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις παραγωγής κρέατος, ιχθυοκαλλιέργειες).

Στην έρευνα χρησιμοποιήθηκε συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο (Παράρτημα 2) που δόθηκε σε αυτές για συμπλήρωση και τα δεδομένα αυτά αναλύθηκαν με τη βοήθεια του excel. Κατόπιν επεξεργασίας των απαντήσεων δημιουργήθηκαν, πίνακες και διαγράμματα.

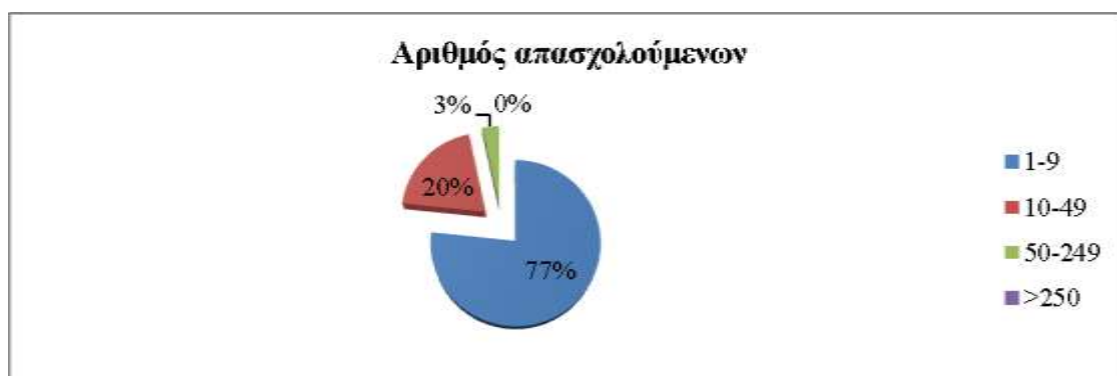
1.1 Αριθμός απασχολούμενων

Οι επιχειρήσεις στην πλειοψηφία τους (77%) απασχολούν από έναν έως εννέα εργαζόμενους, ένα ποσοστό τις τάξεως του (20%) απασχολεί από δέκα έως σαράντα εννέα εργαζόμενους και μόνο τρεις επιχειρήσεις ένα ποσοστό δηλαδή της τάξεως του (3%) απασχολεί πάνω από πενήντα εργαζόμενους.

Πίνακας 1.1 Αριθμός απασχολούμενων

		Αριθμός απασχολούμενων	Ποσοστό %
1.1.1	1-9	77	77%
1.1.2	10-49	20	20%
1.1.3	50-249	3	3%
1.1.4	Πάνω από 250	0	0%
	Σύνολο	100	100%

Διάγραμμα 1.1 Αριθμός απασχολούμενων

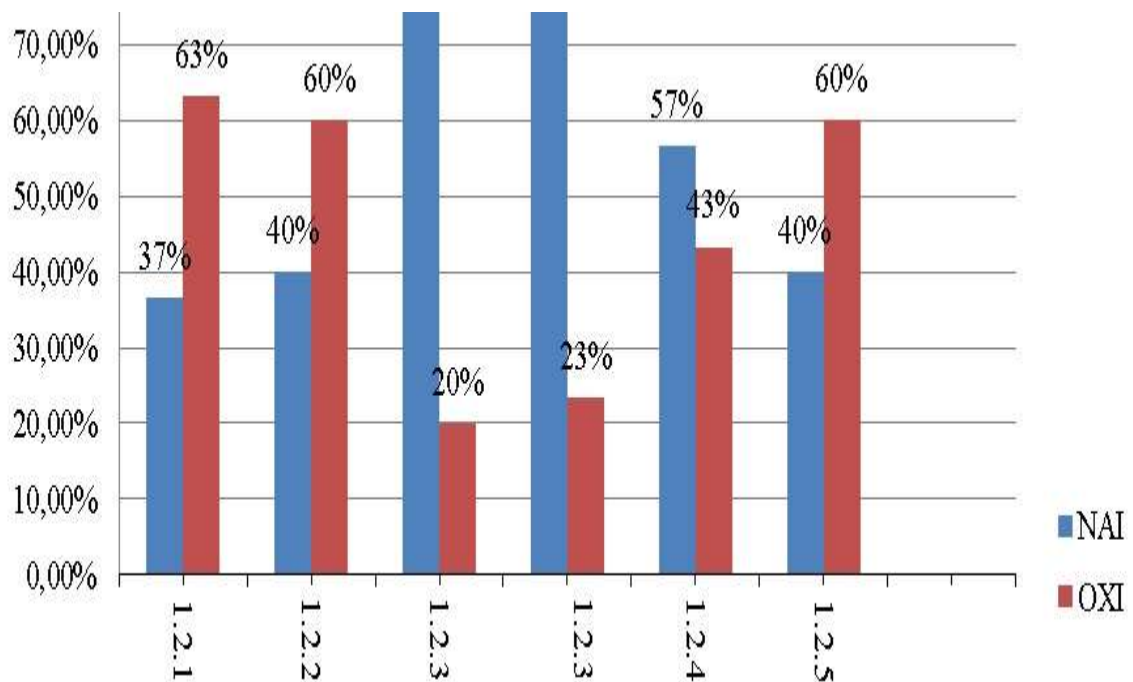
1.2 Χρήση λογισμικού

Οι επιχειρήσεις του Νομού Πρέβεζας χρησιμοποιούν έως ένα βαθμό εξειδικευμένο και ολοκληρωμένο λογισμικό για τα τμήματά τους. Το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην χρήση λογισμικού για τις Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών με ποσοστό (80%) και ακολουθεί το τμήμα Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών με ποσοστό (76%) και το τμήμα της Αποθήκης με (56%). Στα υπόλοιπα τμήματα του λογισμικού τα ποσοστά χρήσης καταγράφονται ως εξής: Παραγωγή (40%), Λογιστήριο (40%), και τέλος Γραμματειακή υποστήριξη με το χαμηλότερο ποσοστό (36%).

Πίνακας 1.2 Χρήση Λογισμικού

			Συχνότητα	Ποσοστό %
1.2.1	Γραμματειακή υποστήριξη	NAI	37	37,00%
		OXI	63	63,00%
1.2.2	Λογιστήριο	NAI	40	40,00%
		OXI	60	60,00%
1.2.3	Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών	NAI	80	80,00%
		OXI	20	20,00%
1.2.4	Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών	NAI	77	76,00%
		OXI	23	23,00%
1.2.5	Αποθήκη	NAI	57	56,00%
		OXI	43	43,00%
1.2.6	Παραγωγή	NAI	40	40,00%
		OXI	60	60,00%

Διάγραμμα 1.2 Χρήση Λογισμικού

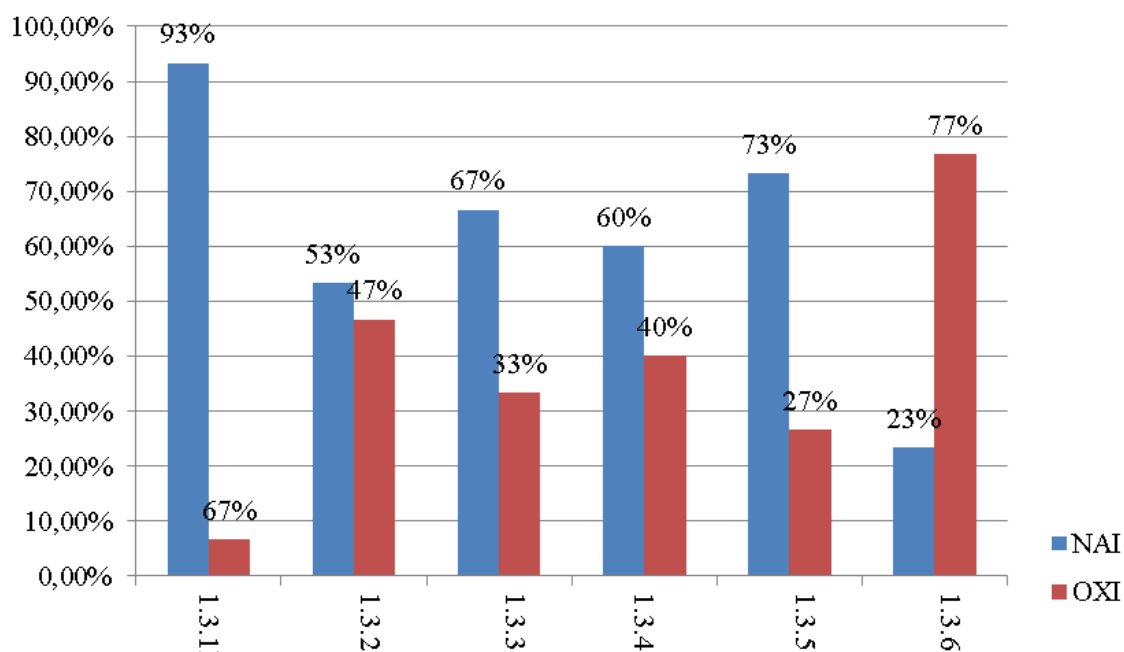
1.3 Χρήση διαδικτύου

Όσον αφορά την εικόνα που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις του Νομού Πρέβεζας ως προς την χρήση διαδικτύου θα λέγαμε ότι εμφανίζεται αρκετά καλύτερη. Εξάλλου η χρήση του διαδικτύου έχει μπει πλέον για τα καλά στην καθημερινή μας ζωή, πόσο δε στην χρήση αυτού από κάθε επιχείρηση για την διεκπεραίωση των καθημερινών εργασιών της. Η χρήση του διαδικτύου για το Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (Internet) παίρνει την πρώτη θέση με ποσοστό (93%), ακολουθούν οι Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες με ποσοστό (70%), οι Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές με ποσοστό (67%) και οι Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες με ποσοστό (60%). Τα χαμηλότερα ποσοστά ως προς τη χρήση διαδικτύου καταγράφονται στη χρήση Δικτυακού τύπου (web side) της επιχείρησης με ποσοστό (53%) και στις Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς με ποσοστό (23%).

Πίνακας 1.3 Χρήση του Διαδικτύου

1.3.1	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)	Ναι	93	93%
		Όχι	7	7%
1.3.2	Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης	Ναι	53	53%
		Όχι	47	47%
1.3.3	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές	Ναι	67	67%
		Όχι	33	33%
1.3.4	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες	Ναι	60	60%
		Όχι	40	40%
1.3.5	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες	Ναι	73	73%
		Όχι	27	27%
1.3.6	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς	Ναι	23	23%
		Όχι	77	77%

Διάγραμμα 1.3 Χρήση του Διαδικτύου

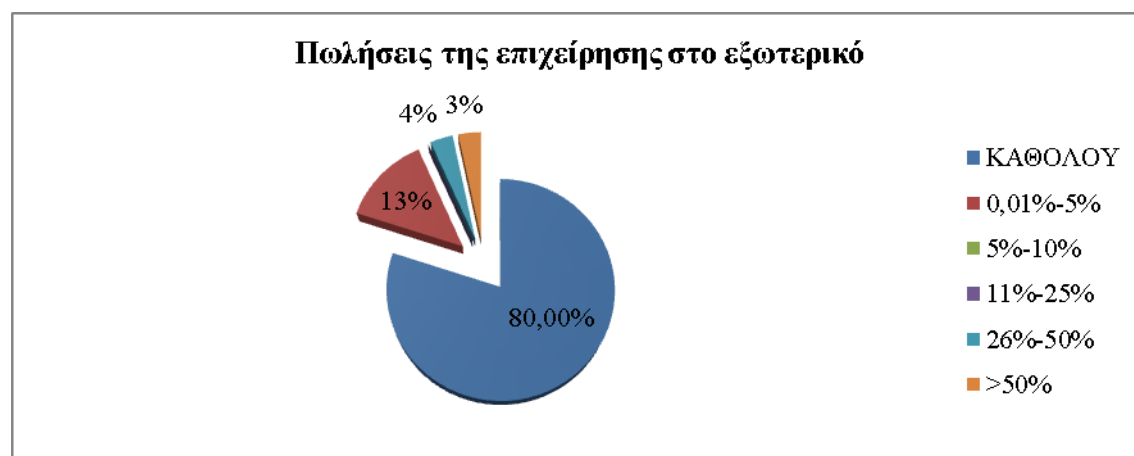
1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό επί του συνολικού κύκλου εργασιών

Από το σύνολο των επιχειρήσεων του Νομού Πρέβεζας που απάντησαν στην έρευνα μόνο ένα ποσοστό (3%) πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό άνω του 50% επί του συνόλου του κύκλου εργασιών του. Επίσης ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του (4%) ανήκει στην κατηγορία του 26% -50% επί του συνόλου του κύκλου εργασιών του. Το (80%) των επιχειρήσεων που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό δεν πραγματοποιεί πωλήσεις στο εξωτερικό. Το (13%) πραγματοποιεί πωλήσεις από 0,01 – 5% επί του συνόλου του κύκλου εργασιών του.

Πίνακας 1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό , επί του συνολικού κύκλου εργασιών

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Καθόλου	80	80,00%
0,01% - 5%	13	13,00%
5% - 10%	0	0,00%
11% - 25%	0	0,00%
26% - 50%	4	3,00%
> 50%	3	4,00%

Διάγραμμα 1.4 Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό , επί του συνολικού κύκλου εργασιών

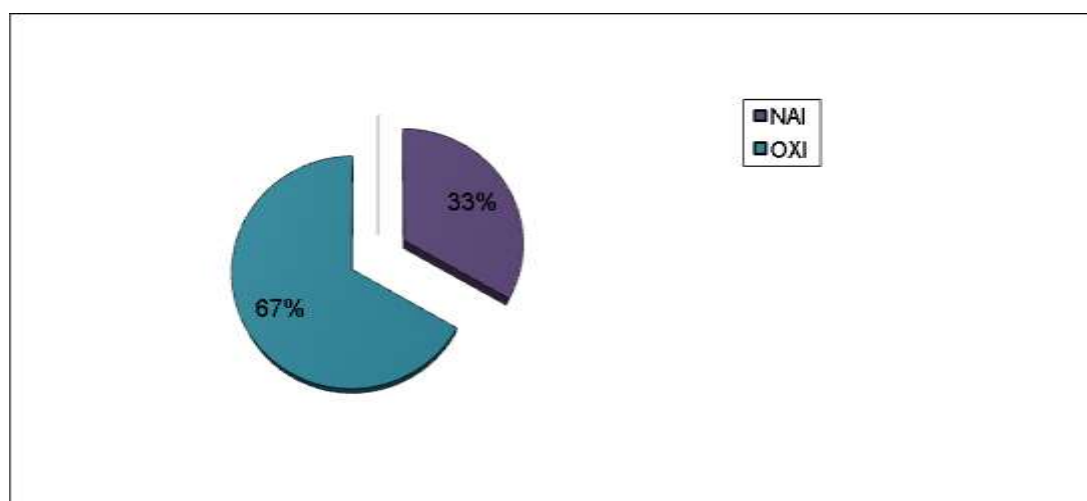
1.5 Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας

Το 1/3 των επιχειρήσεων χρησιμοποιούν κάποιο σύστημα πιστοποίησης ποιότητας είτε ως προς τα πρότυπα μεθόδων ελέγχου, ανάλυσης και μέτρησης χαρακτηριστικών είτε ως προς τον καθορισμό των χαρακτηριστικών του προϊόντος είτε ως προς το Σύστημα διασφάλισης ποιότητας, συντήρησης, κλπ.

Πίνακας 1.5. Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας από την επιχείρηση

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ναι	33	33,00%
Όχι	67	67,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.5.Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας από την επιχείρηση

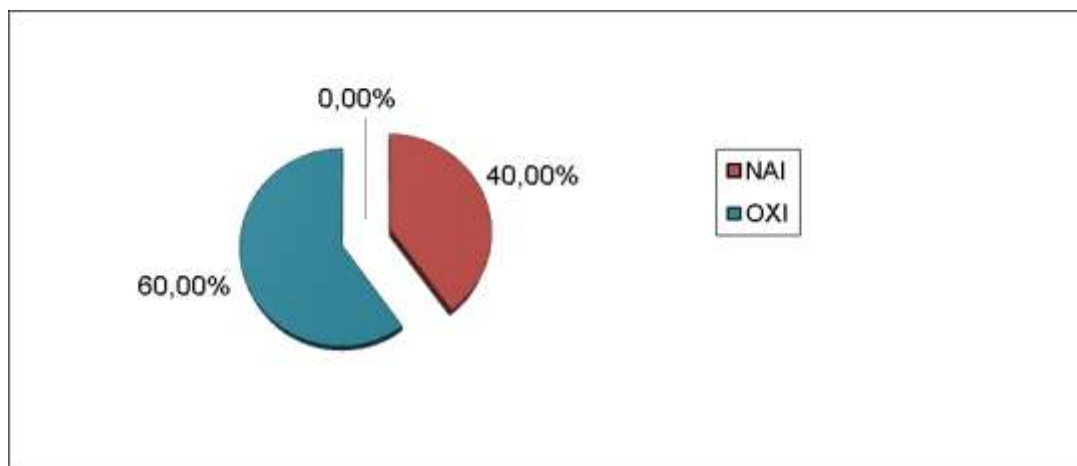
1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

Από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα ένα ποσοστό (40%) των επιχειρήσεων έχουν υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα.

Πίνακας 1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ναι	40	40,00%
Όχι	60	60,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.6 Υποβολή προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα

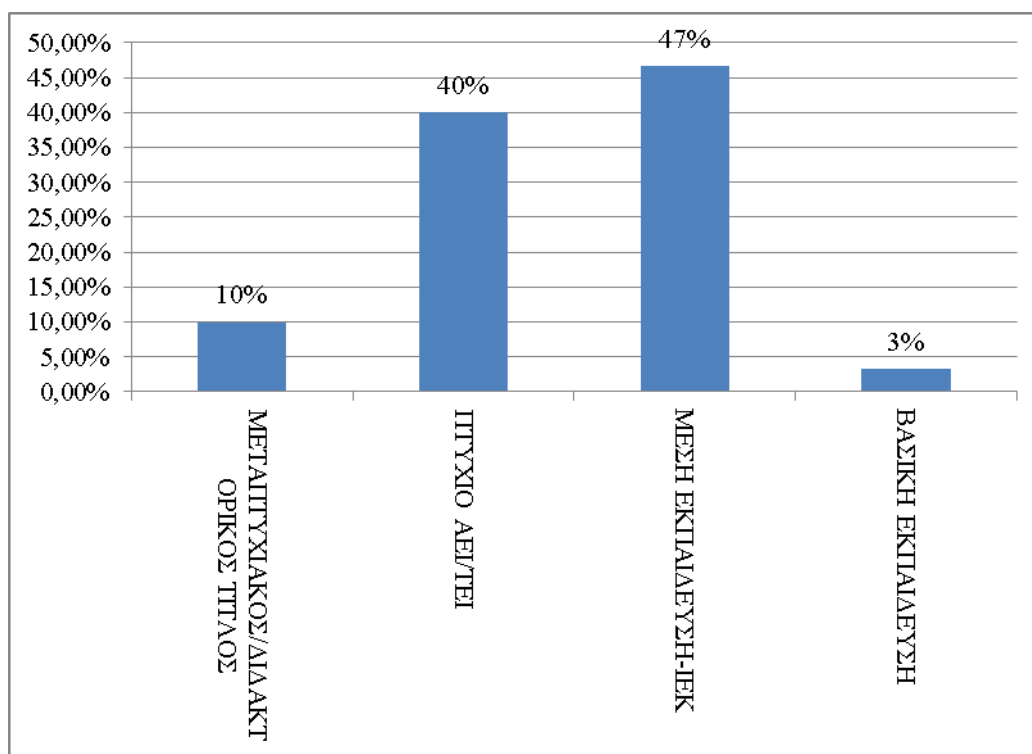
1.7 Σπουδές Επιχειρηματία

Το μεγαλύτερο ποσοστό (47%) των επιχειρηματιών του Νομού Πρέβεζας είναι απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης ή ΙΕΚ, και ακολουθούν με μικρή διαφορά οι επιχειρηματίες κάτοχοι πτυχίου ΑΕΙ-ΤΕΙ με ποσοστό (40%), ένα ποσοστό της τάξεως του (10%) είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού τίτλου και το (3%) έχουν τελειώσει τη βασική εκπαίδευση.

Πίνακας 1.7 Σπουδές επιχειρηματία

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	10	10,00%
Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	40	40,00%
Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	47	47,00%
Βασική εκπαίδευση	3	3,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.7 Σπουδές επιχειρηματία

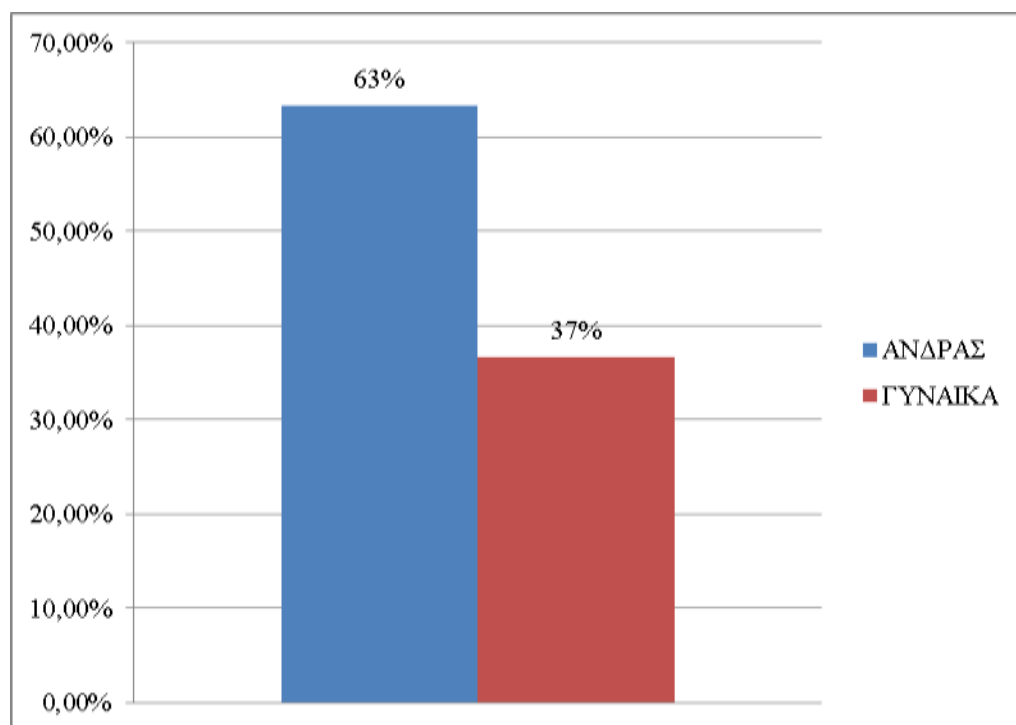
1.8 Φύλο Επιχειρηματία

Το (63%) των επιχειρηματιών από το δείγμα είναι άνδρες και το (37%) είναι γυναίκες.

Πίνακας 1.8 Φύλο Επιχειρηματία

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Άνδρας	63	63,00%
Γυναίκα	37	37,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.8 Φύλο Επιχειρηματία

1.9 Ηλικία επιχειρηματία

Ηλικιακά το μεγαλύτερο ποσοστό (73 %) των επιχειρηματιών καταγράφεται στην ηλικία των (35-44) και ακολουθεί η ηλικία από (25-34) με ποσοστό (14%), η ηλικία από (55-64) με ποσοστό (10%) και τέλος η ηλικία από (18-24) με ποσοστό (3%).

Πίνακας 1.9 Ηλικία επιχειρηματία

	Συχνότητα	Ποσοστό %
18-24	3	3,00%
25-34	14	14,00%
35-44	73	73,00%
55-64	10	10,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.9 Ηλικία Επιχειρηματία

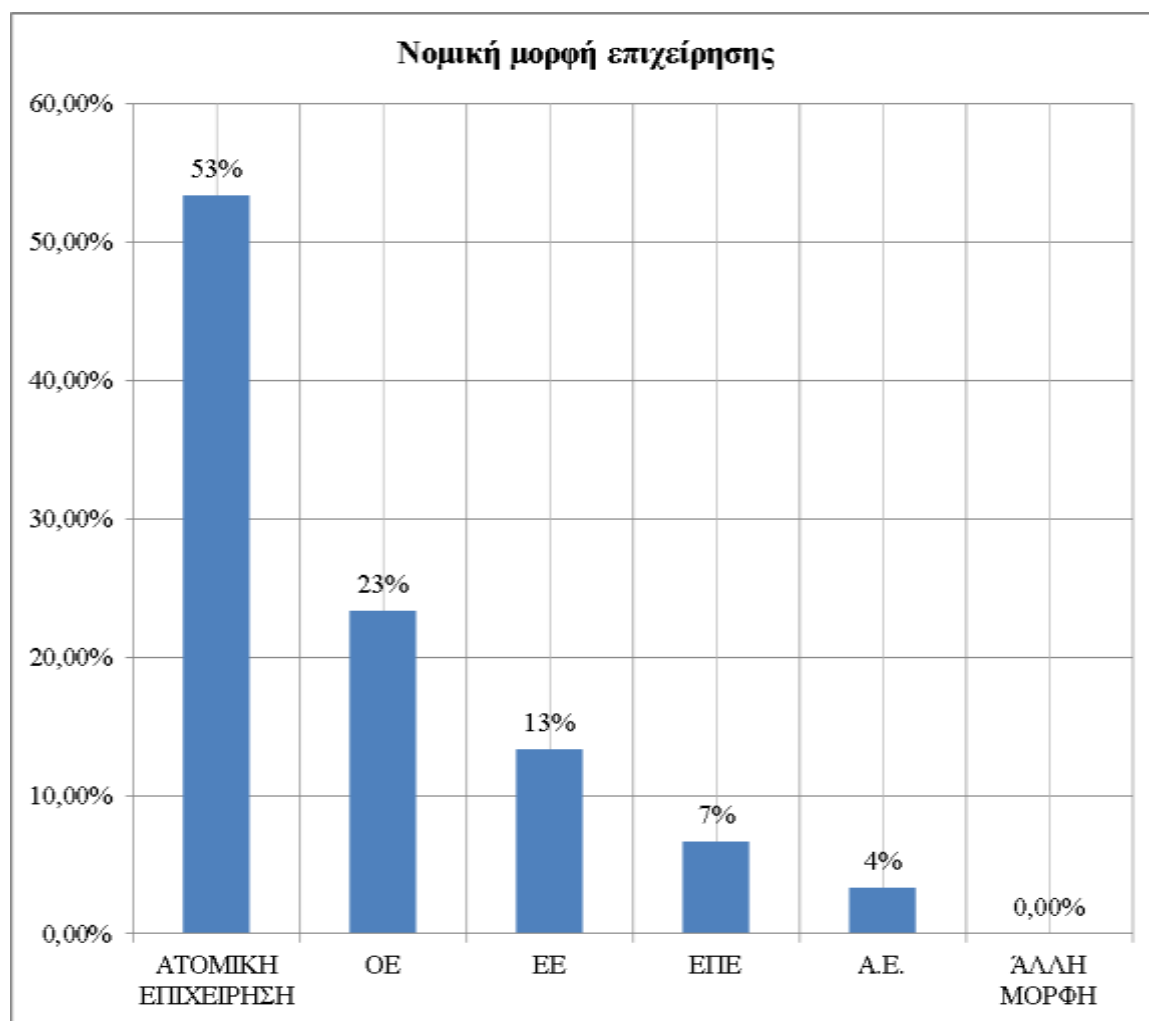
1.10 Νομική μορφή επιχείρησης

Την μερίδα του λέοντος ως προς τη νομική μορφή της επιχείρησης την κατέχουν οι επιχειρήσεις που έχουν τη μορφή της ατομικής επιχείρησης με ποσοστό (53%). Ακολουθούν οι επιχειρήσεις με μορφή ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία) με ποσοστό (23%), οι επιχειρήσεις με μορφή ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία) με ποσοστό (13%) και ακολουθούν με μικρά ποσοστά οι ΕΠΕ (Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης) (7%) και οι Α.Ε. με ποσοστό (4%).

Πίνακας 1.10 Νομική μορφή επιχείρησης

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ατομική επιχείρηση	53	53,00%
ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	23	23,00%
ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	13	13,00%
ΕΠΕ	7	7,00%
Α.Ε.	4	4,00%
Άλλη μορφή	0	0,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.10 Νομική μορφή επιχείρησης

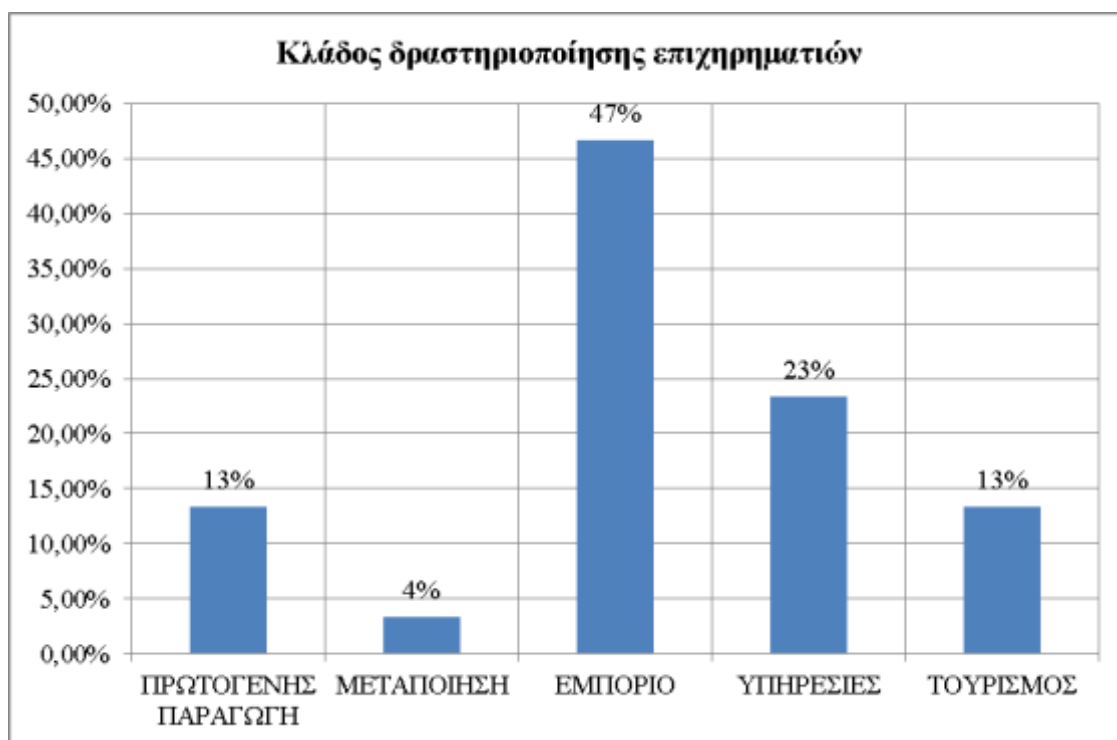
1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

Αναλύοντας και το τελευταίο ερώτημα της έρευνας παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό (47%) των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στο εμπόριο, ακολουθούν οι υπηρεσίες με ποσοστό (23%), η πρωτογενής παραγωγή και ο τουρισμός με ποσοστό (13%) και τέλος ο κλάδος της μεταποίησης με ποσοστό (4%).

Πίνακας 1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πρωτογενής Παραγωγή	13	13,00%
Μεταποίηση	4	4,00%
Εμπόριο	47	47,00%
Υπηρεσίες	23	23,00%
Τουρισμός	13	13,00%
Σύνολο	100	100,00%

Διάγραμμα 1.11 Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

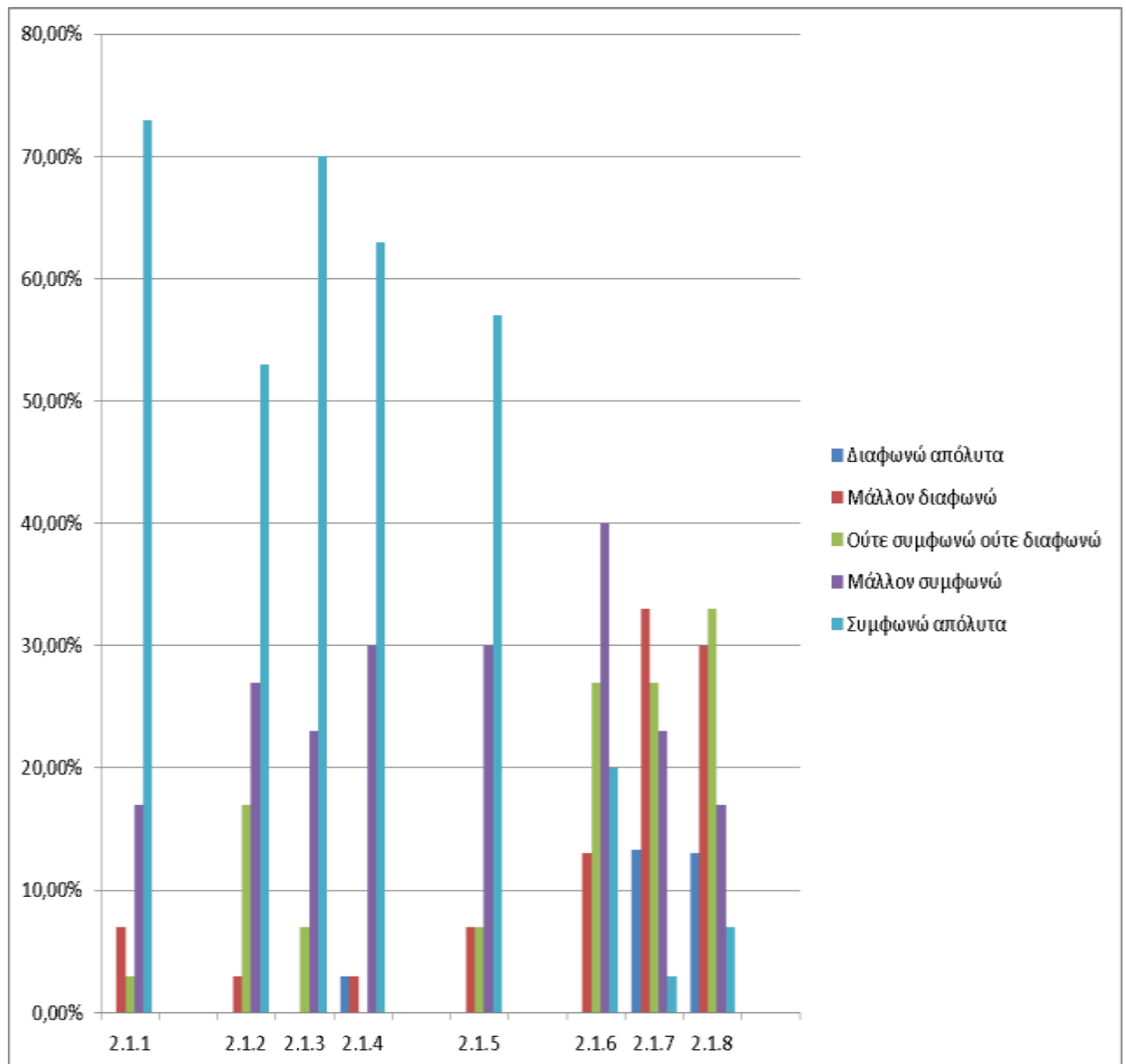
2.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Ξεκινώντας την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου με την σειρά που δόθηκαν και οι ερωτήσεις στους επιχειρηματίες αρχίζουμε να αναλύουμε τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. Πρώτοι παράγοντες αναδεικνύονται, η δυσκολία στη λήψη δανείων και το πρόβλημα της ρευστότητας της αγοράς και με ελαχίστη διαφορά ακολουθεί ο παράγοντας της έλλειψης κεφαλαίων για νέες επενδύσεις. Υψηλό ποσοστό κατέχουν ο παράγοντας της οικονομικής κρίσης, με τον παράγοντα της γραφειοκρατίας των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων. Ο παράγοντας της γραφειοκρατίας των δημοσίων υπηρεσιών, όπως επίσης και οι παράγοντες έλλειψη ικανών υπάλληλων και έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών θεωρούνται από τους επιχειρηματίες ότι δεν εμποδίζουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Πίνακας 2.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.1.1	Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις	0,00%	7,00%	3,00%	17,00%	73,00%
2.1.2	Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	0,00%	3,00%	17,00%	27,00%	53,00%
2.1.3	Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά	0,00%	0,00%	7,00%	23,00%	70,00%
2.1.4	Η δυσκολία στη λήψη δανείων	3,00%	3,00%	0,00%	30,00%	63,00%
2.1.5	Γενικά η οικονομική κρίση	0,00%	7,00%	7,00%	30,00%	57,00%
2.1.6	Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών	0,00%	13,00%	27,00%	40,00%	20,00%
2.1.7	Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών	13,33%	33,00%	27,00%	23,00%	3,00%
2.1.8	Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων	13,00%	30,00%	33,00%	17,00%	7,00%

Διάγραμμα 2.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

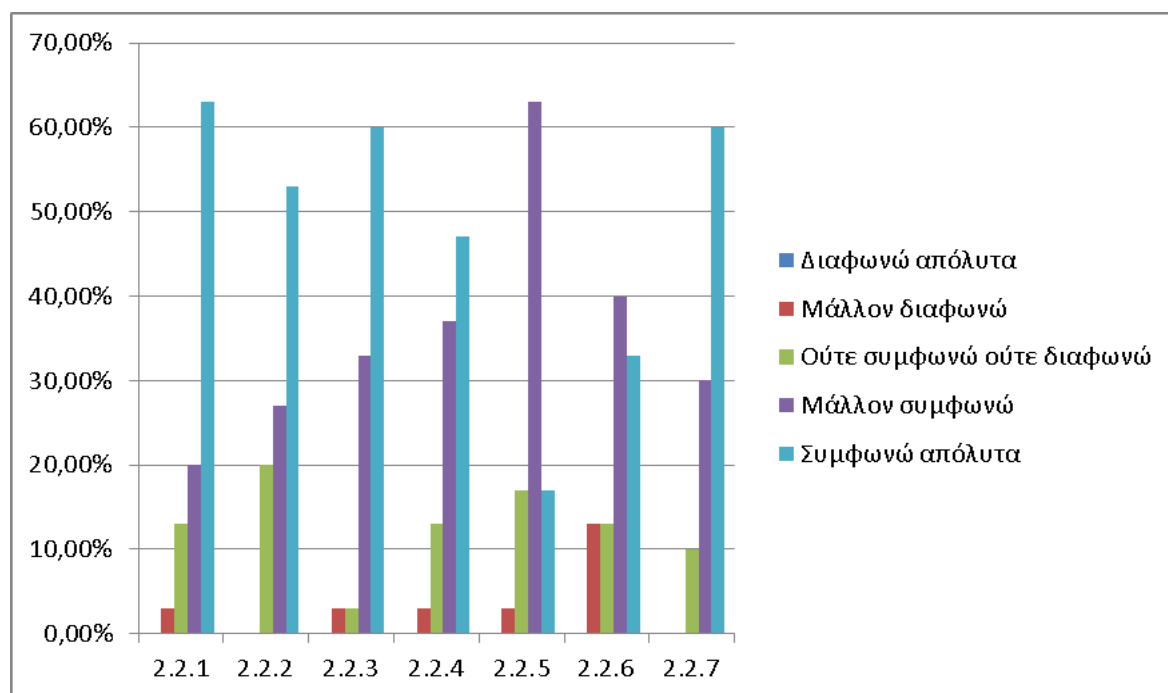
Κατά την γνώμη των επιχειρηματιών ο παράγοντας που κατέχει την πρώτη θέση όσον αφορά την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους, την δεύτερη θέση κατέχει ο παράγοντας της ικανότητας της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες. Την τρίτη θέση μοιράζονται, ο παράγοντας της ικανότητας του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων με

τον παράγοντα της ικανότητας της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της ενώ στην τέταρτη θέση κατατάσσονται ο παράγοντας της ικανότητας του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου και ο παράγοντας προσόντα και δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού. Στην τελευταία θέση είναι ο παράγοντας της ικανότητας της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος.

Πίνακας 2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.2.1	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων	0,00%	3,00%	13,00%	20,00%	63,00%
2.2.2	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου	0,00%	0,00%	20,00%	27,00%	53,00%
2.2.3	Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους	0,00%	3,00%	3,00%	33,00%	60,00%
2.2.4	Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της	0,00%	3,00%	13,00%	37,00%	47,00%
2.2.5	Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού	0,00%	3,00%	17,00%	63,00%	17,00%
2.2.6	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος	0,00%	13,00%	13,00%	40,00%	33,00%
2.2.7	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες	0,00%	0,00%	10,00%	30,00%	60,00%

Διάγραμμα 2.2 Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

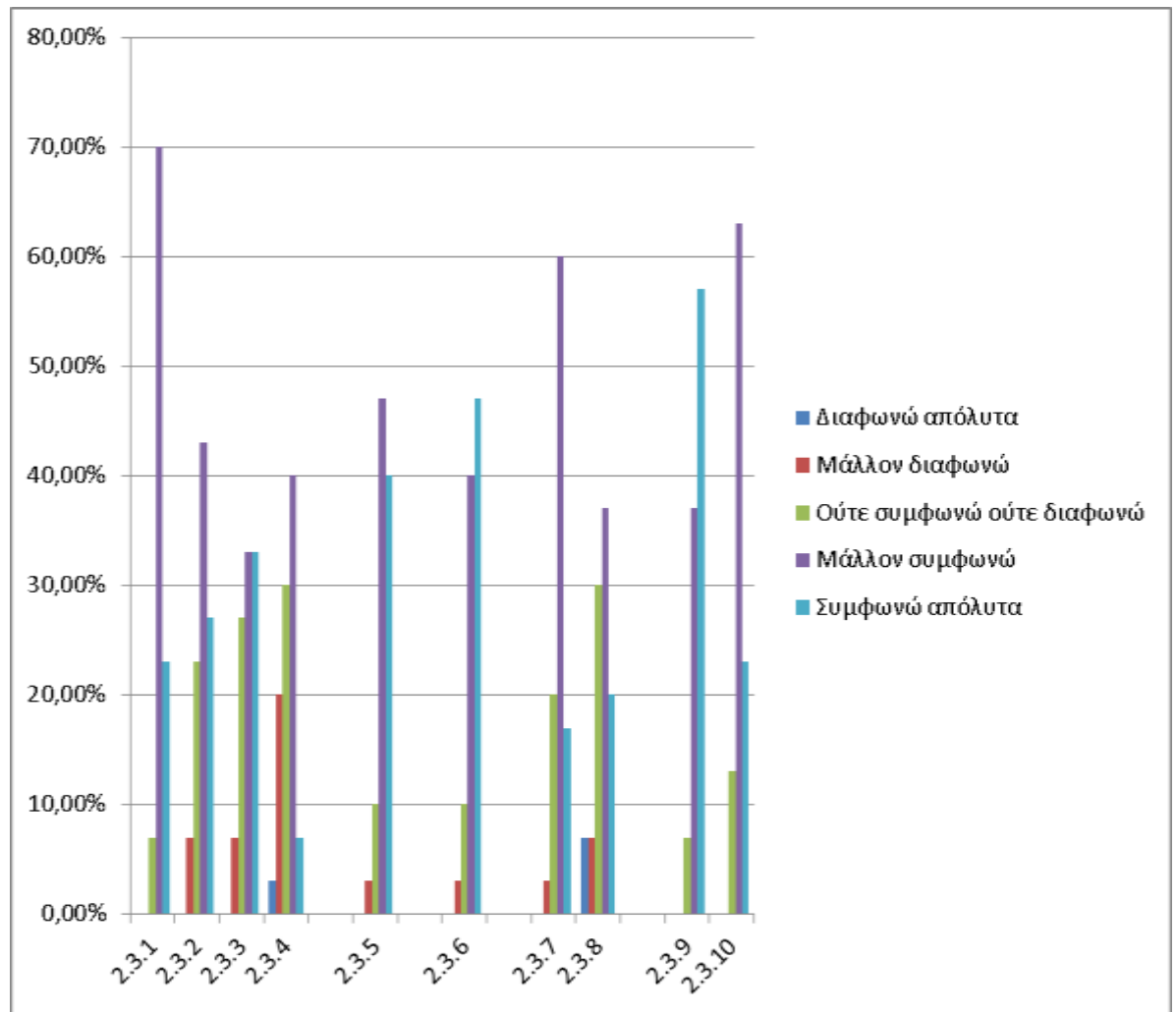
2.3 Ενέργειες για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησας

Ως προς τους παράγοντες που συντελούν στην βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης πρώτος αναδεικνύεται, ο παράγοντας της βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης με τον παράγοντα της βελτίωσης των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες. Την δεύτερη θέση μοιράζονται, ο παράγοντας της μεγαλύτερης εστίασης στην καινοτομία με τον παράγοντα της επένδυσης σε νέες τεχνολογίες. Ακολουθεί ο παράγοντας της βελτίωσης των σχέσεων με προμηθευτές. Στην τέταρτη θέση κατατάσσεται ο παράγοντας της επέκτασης σε νέες αγορές ενώ στην πέμπτη ο παράγοντας της αξιοποίησης των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων. Στις δύο τελευταίες θέσεις συγκαταλέγονται οι παράγοντες της μείωσης των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης και ο παράγοντας της μείωσης του κόστους παραγωγής.

Πίνακας 2.3 Ενέργειες για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.3.1	Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες	0,00%	0,00%	7,00%	70,00%	23,00%
2.3.2	Επέκταση σε νέες αγορές	0,00%	7,00%	23,00%	43,00%	27,00%
2.3.3	Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων	0,00%	7,00%	27,00%	33,00%	33,00%
2.3.4	Μείωση του κόστους παραγωγής	3,00%	20,00%	30,00%	40,00%	7,00%
2.3.5	Επένδυση σε νέες τεχνολογίες	0,00%	3,00%	10,00%	47,00%	40,00%
2.3.6	Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία	0,00%	3,00%	10,00%	40,00%	47,00%
2.3.7	Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές	0,00%	3,00%	20,00%	60,00%	17,00%
2.3.8	Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησής	7,00%	7,00%	30,00%	37,00%	20,00%
2.3.9	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησής	0,00%	0,00%	7,00%	37,00%	57,00%
2.3.10	Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού	0,00%	0,00%	13,00%	63,00%	23,00%

Διάγραμμα 2.3 Ενέργειες για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησας

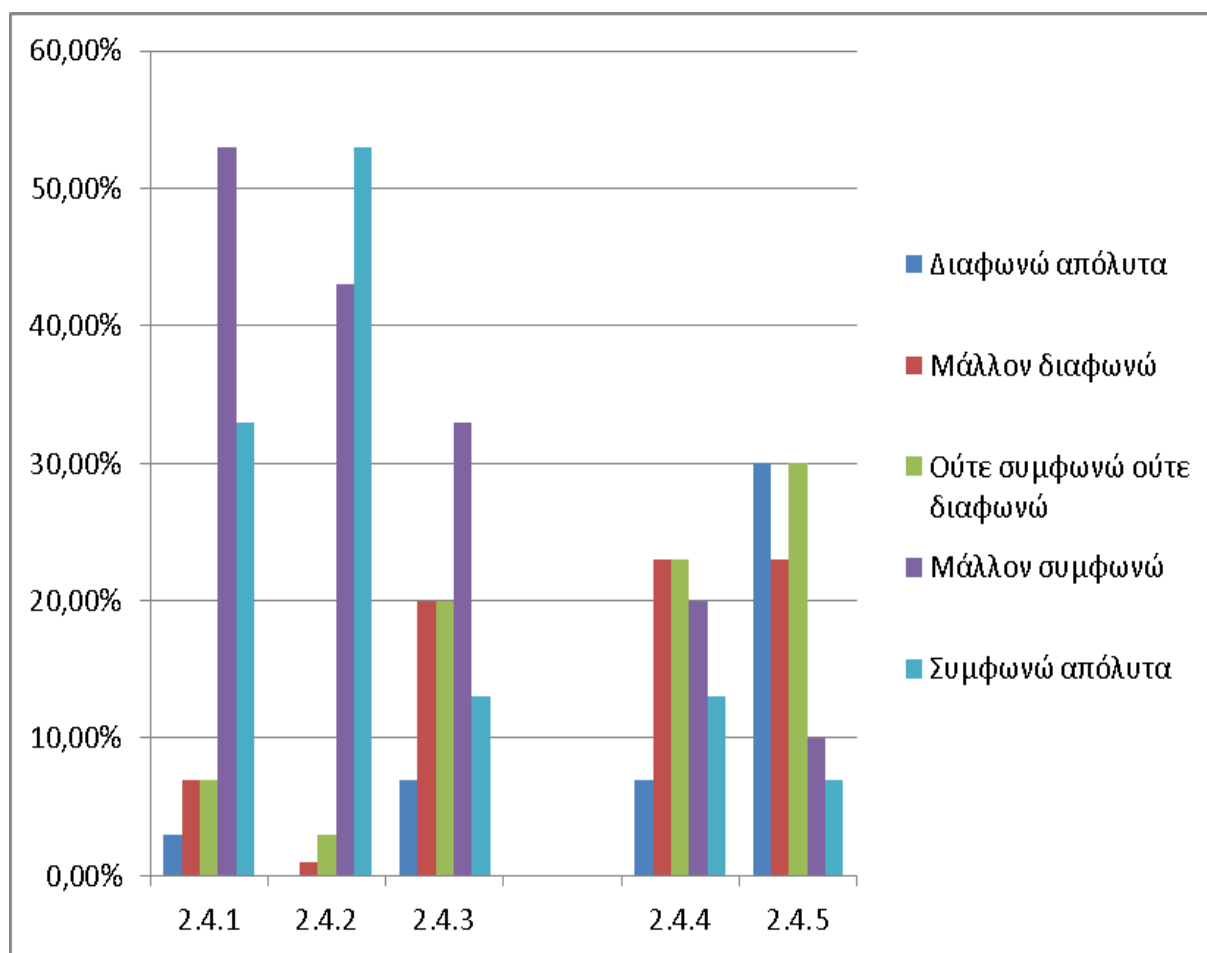
2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Με βάση την ανάλυση των απαντήσεων των ερωτούμενων επιχειρηματιών βασικότερος λόγος για τον οποίο ανέλαβαν επιχειρηματική δραστηριότητα είναι ο παράγοντας της καλύτερης αξιοποίησης των προσόντων και των γνώσεων, ακολουθεί ο παράγοντας της επίτευξης υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο. Στην τρίτη θέση είναι ο παράγοντας της επίτευξης μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης. Ενώ ένα μικρό ποσοστό επέλεξε τον παράγοντα της μόνης διαθέσιμης εναλλακτικής επιλογής για απασχόληση και της δυνατότητας ρύθμισης των ωρών και συνθηκών εργασίας τους.

Πίνακας 2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.4.1	Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο	3,00%	7,00%	7,00 %	53,00%	33,00%
2.4.2	Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων	0,00%	1,00%	3,00%	43,00%	53,00%
2.4.3	Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης	7,00%	20,00%	20,00%	33,00%	13,00%
2.4.4	Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας	7,00%	23,00%	23,00%	20,00%	13,00%
2.4.5	Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση	30,00%	23,00%	30,00%	10,00%	7,00%

Διάγραμμα 2.4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

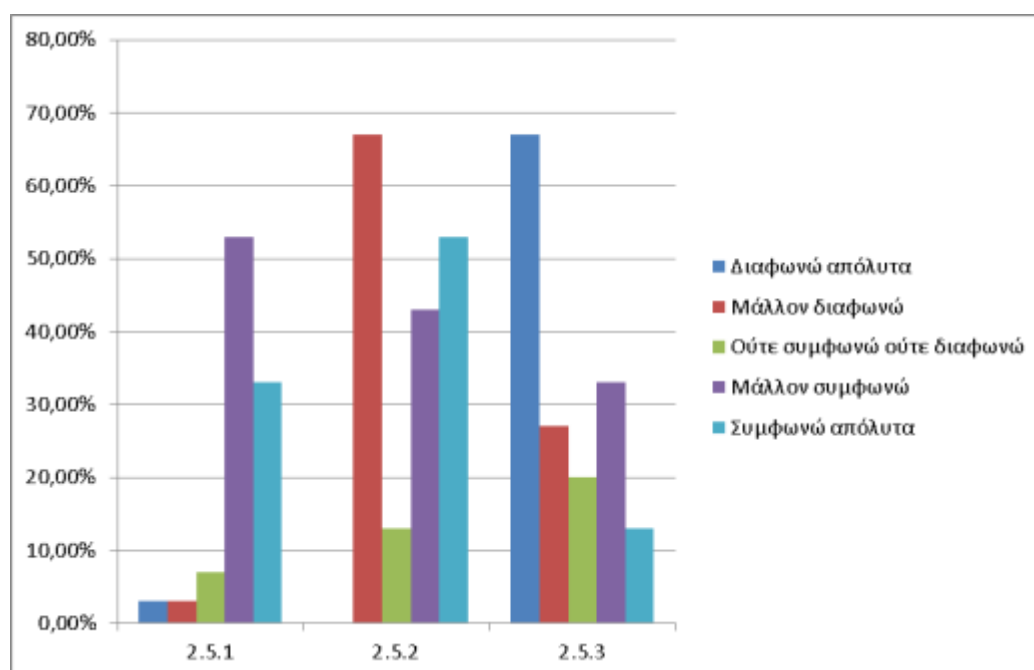
2.5 Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης

Στην ερώτηση της αξιολόγησης της απόδοσης της επιχείρησης οι επιχειρηματίες θεωρούν ότι η επιχείρηση τους έχει μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς και πως είναι πιο επικερδής από το μέσο όρο της αγοράς και οριακά θεωρούν ότι η επιχείρησή τους αναπτύσσεται γρηγορότερα σε σχέση με τον μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 2.5 Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.5.1	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση είναι πιο επικερδής	3,00%	3,00%	7,00%	53,00%	33,00%
2.5.2	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς	0,00%	67,00%	13,00%	43,00%	53,00%
2.5.3	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρηση αναπτύσσεται πιο γρήγορα	67,00%	27,00%	20,00%	33,00%	13,00%

Διάγραμμα 2.5 Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης

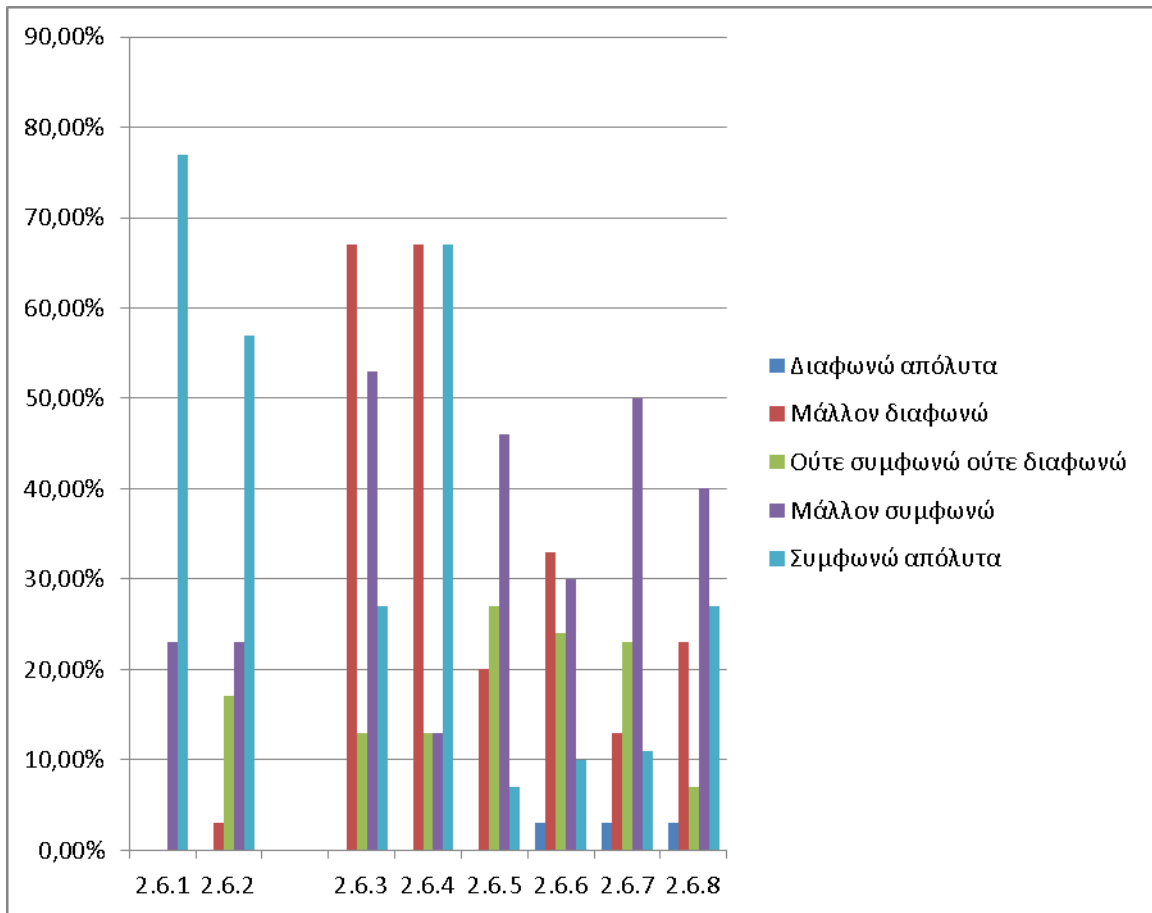
2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Αξιολογώντας και καταγράφοντας τις απαντήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου με τον τίτλο «Καινοτομία», όσο αφορά την ερώτηση «παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων» η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων καταλαμβάνει την πρώτη θέση με δεύτερη το υψηλό κόστος καινοτομίας και τρίτη ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας μαζί με την έλλειψη των απαραίτητων υποδομών. Την τέταρτη θέση καταλαμβάνει η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών, στην πέμπτη η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες. Στις τελευταίες θέσεις των παραγόντων που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων βρίσκονται σύμφωνα πάντα με τους επιχειρηματίες η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας και η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού.

Πίνακας 2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.6.1	Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	0,00%	0,00%	0,00%	23,00%	77,00%
2.6.2	Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας	0,00%	3,00%	17,00%	23,00%	57,00%
2.6.3	Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών	0,00%	67,00%	13,00%	53,00%	27,00%
2.6.4	Το υψηλό κόστος καινοτομίας	0,00%	67,00%	13,00%	13,00%	67,00%
2.6.5	Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού	0,00%	20,00%	27,00%	46,00%	7,00%
2.6.6	Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας	3,00%	33,00%	24,00%	30,00%	10,00%
2.6.7	Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	3,00%	13,00%	23,00%	50,00%	11,00%
2.6.8	Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών	3,00%	23,00%	7,00%	40,00%	27,00%

Διάγραμμα 2.6 Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

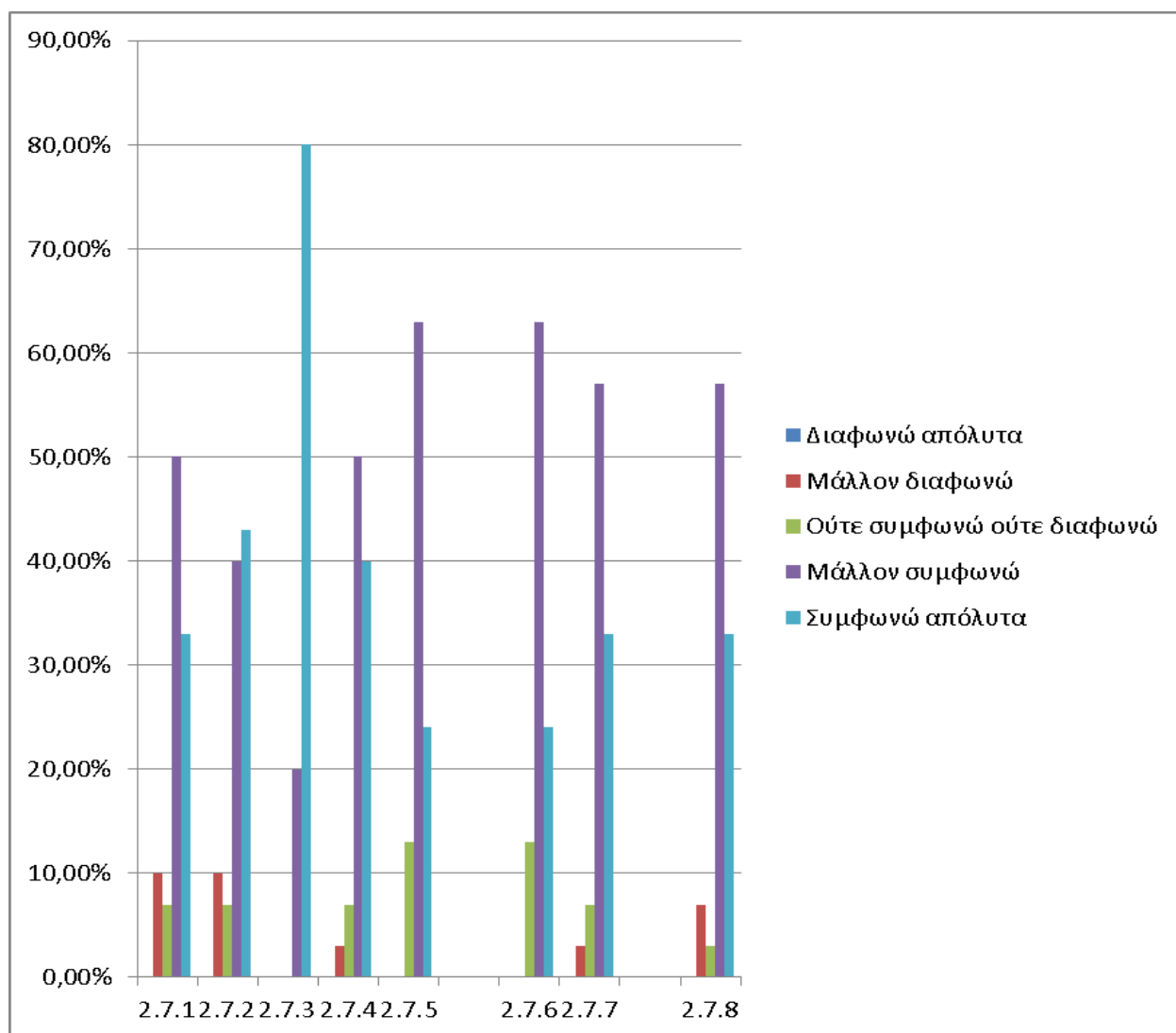
2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων είναι ο παράγοντας που καταλαμβάνει την πρώτη θέση και με μέγιστο ποσοστό, βάση πάντα τις προτιμήσεις των επιχειρηματιών ως προς τους παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. Ακολουθούν στην δεύτερη θέση ο παράγοντας της συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις, ο παράγοντας του έντονου ανταγωνισμού στον κλάδο και η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό. Στην Τρίτη θέση συνυπάρχουν η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού και η συμμετοχή των επιχειρηματιών σε κλαδικές εκθέσεις. Την τελευταία θέση καταλαμβάνουν η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών και το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις.

Πίνακας 2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.7.1	Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών	0,00%	10,00%	7,00%	50,00%	33,00%
2.7.2	Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις	0,00%	10,00%	7,00%	40,00%	43,00%
2.7.3	Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	80,00%
2.7.4	Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις	0,00%	3,00%	7,00%	50,00%	40,00%
2.7.5	Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις	0,00%	0,00%	13,00%	63,00%	24,00%
2.7.6	Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού	0,00%	0,00%	13,00%	63,00%	24,00%
2.7.7	Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο	0,00%	3,00%	7,00%	57,00%	33,00%
2.7.8	Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό	0,00%	7,00%	3,00%	57,00%	33,00%

Διάγραμμα 2.7 Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

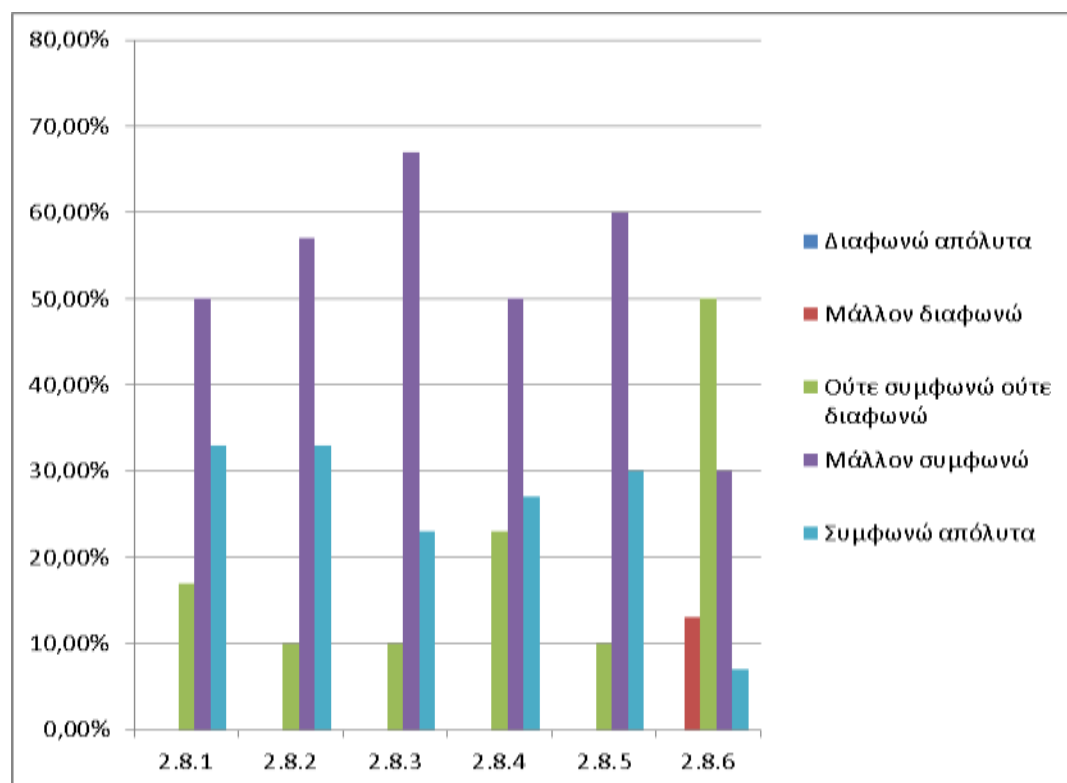
2.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας

Η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών είναι το πιο αναμενόμενο αποτέλεσμα μιας καινοτομίας σύμφωνα με τους επιχειρηματίες. Έπονται η βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών, η είσοδος σε νέες αγορές και η αύξηση του μεριδίου της αγοράς. Επόμενο αναμενόμενο αποτέλεσμα μιας καινοτομίας είναι η αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών και στην τελευταία θέση βρίσκεται η μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα.

Πίνακας 2.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας

		Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.8.1	Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών	0,00%	0,00%	17,00%	50,00%	33,00%
2.8.2	Είσοδος σε νέες αγορές	0,00%	0,00%	10,00%	57,00%	33,00%
2.8.3	Αύξηση του μεριδίου της αγοράς	0,00%	0,00%	10,00%	67,00%	23,00%
2.8.4	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών	0,00%	0,00%	23,00%	50,00%	27,00%
2.8.5	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών	0,00%	0,00%	10,00%	60,00%	30,00%
2.8.6	Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα	0,00%	13,00%	50,00%	30,00%	7,00%

Διάγραμμα 2.8 Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας

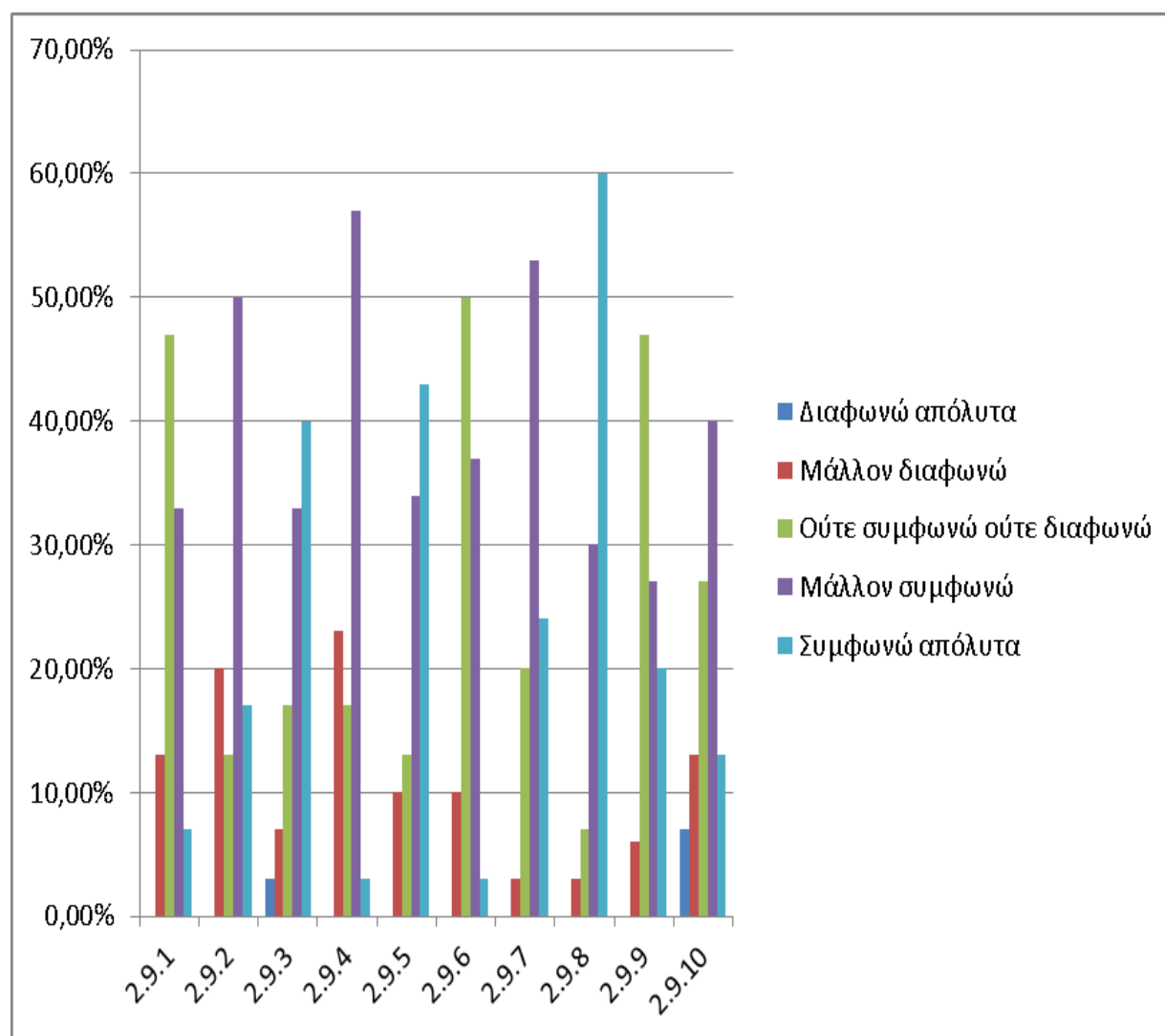
2.9 Πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις

Όσο αφορά τις πηγές πληροφοριών για καινοτόμες επιχειρήσεις τα συνέδρια και οι εκθέσεις καταλαμβάνουν την πρώτη θέση και ακολουθούν στην δεύτερη οι σύμβουλοι και τα ερευνητικά ιδρύματα. Στην τρίτη θέση βρίσκονται οι πελάτες ενώ στην τέταρτη οι προμηθευτές. Ακολουθούν στην πέμπτη θέση ανταγωνιστές και στην έκτη το επιμελητήριο. Τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν τα Πανεπιστήμια-ΤΕΙ, το επιμελητήριο και τα επιστημονικά περιοδικά και οι εσωτερικές πηγές.

Πίνακας 2.9 Πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
2.9.1 Εσωτερικές πηγές	0,00%	13,00%	47,00%	33,00%	7,00%
2.9.2 Προμηθευτές	0,00%	20,00%	13,00%	50,00%	17,00%
2.9.3 Πελάτες	3,00%	7,00%	17,00%	33,00%	40,00%
2.9.4 Ανταγωνιστές	0,00%	23,00%	17,00%	57,00%	3,00%
2.9.5 Σύμβουλοι	0,00%	10,00%	13,00%	34,00%	43,00%
2.9.6 Πανεπιστήμια – ΤΕΙ	0,00%	10,00%	50,00%	37,00%	3,00%
2.9.7 Ερευνητικά Ιδρύματα	0,00%	3,00%	20,00%	53,00%	24,00%
2.9.8 Συνέδρια – Εκθέσεις	0,00%	3,00%	7,00%	30,00%	60,00%
2.9.9 Επιστημονικά Περιοδικά	0,00%	6,00%	47,00%	27,00%	20,00%
2.9.10 Επιμελητήριο	7,00%	13,00%	27,00%	40,00%	13,00%

Διάγραμμα 2.9 Πηγές πληροφοριών για τις καινοτόμες επιχειρήσεις

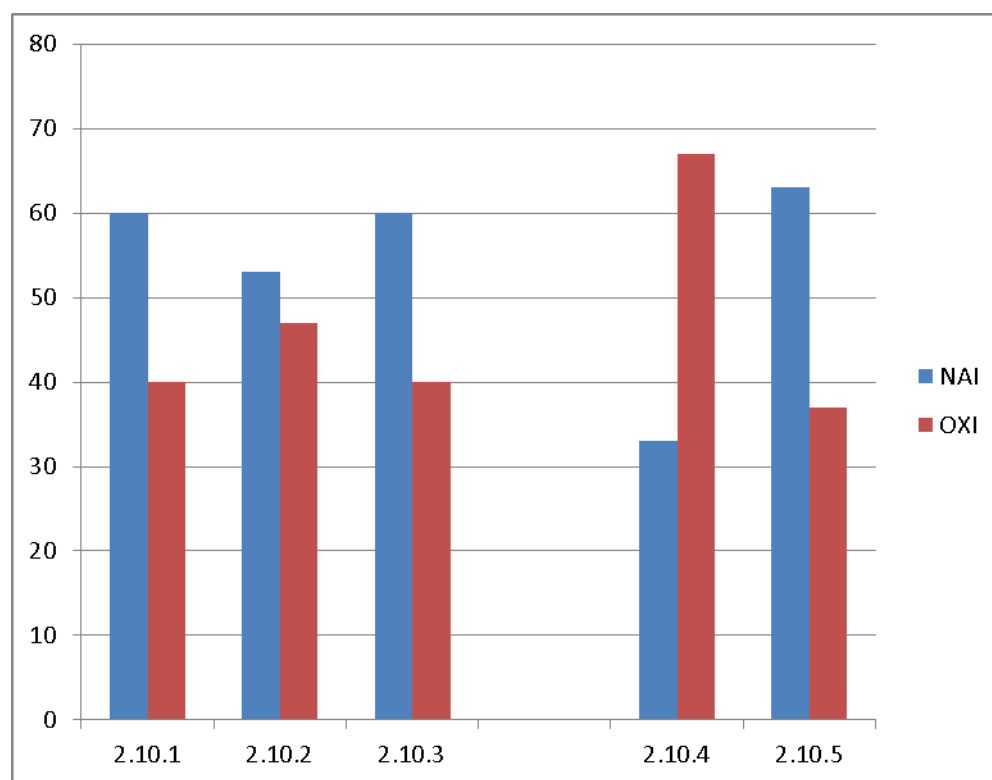
2.10 Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση

Προχωρώντας στην τελευταία ερώτηση που αφορά το πως η καινοτομία επηρέασε την επιχείρηση, οι επιχειρηματίες του Νομού Πρέβεζας μας ανέφεραν πως τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες τους θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό καθώς και ότι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα/υπηρεσίες τους. Ένας ακόμη τρόπος με τον οποίο η καινοτομία επηρέασε τις επιχειρήσεις τους είναι πως η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της και επίσης το ότι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα τους διατίθενται στην αγορά. Διχασμένες είναι οι απόψεις των επιχειρηματιών όσο αφορά τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρησή τους με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της.

Πίνακας 2.10 Επίτευξη καινοτομία από την επιχείρηση

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
2.10.1	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;	60	40
2.10.2	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;	53	47
2.10.3	Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;	60	40
2.10.4	Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;	33	67
2.10.5	Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;	63	37

Διάγραμμα 2.10 Επίτευξη καινοτομία από την επιχείρηση

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα ερωτηματολόγια, οι επιχειρηματίες του Νομού Πρέβεζας θεωρούν ότι το μεγαλύτερο εμπόδιο στην επιχειρηματική δραστηριότητα αναδεικνύεται η δυσκολία στη λήψη δανείων, το πρόβλημα της ρευστότητας, ο παράγοντας της έλλειψης κεφαλαίων για νέες επενδύσεις παρά η έλλειψη ικανών υπαλλήλων και συνεργάσιμων προμηθευτών ή η γραφειοκρατία. Υψηλό ποσοστό κατέχει και ο παράγοντας της οικονομικής κρίσης με τον παράγοντα της γραφειοκρατίας των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων. Ο παράγοντας της γραφειοκρατίας των δημοσίων υπηρεσιών, όπως επίσης και οι παράγοντες έλλειψη ικανών υπάλληλων και έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών θεωρούνται από τους επιχειρηματίες ότι δεν εμποδίζουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Η αρμονική επικοινωνία με τους πελάτες μαζί με την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει ποιοτικότερα και με χαμηλότερο κόστος προϊόντα αλλά και η ικανότητα του επιχειρηματία στην λήψη αποφάσεων και διαχείριση του κινδύνου αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι παράγοντες αυτοί συμπληρώνονται με την αρμονική συνεργασία με τους προμηθευτές, με την ικανότητα του επιχειρηματία διαχείρισης του κινδύνου αλλά και με ικανούς υπαλλήλους.

Η συνεχής βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και η βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες θεωρούνται από τους επιχειρηματίες από τις κυριότερες ενέργειες για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης.

Οι επιχειρηματίες πλέον θεωρούν ότι για να βελτιωθεί η ανταγωνιστική θέση της επιχείρησής τους θα πρέπει να εστιάσουν περισσότερο στην καινοτομία και να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες. Θεωρούν ότι η βελτίωση των σχέσεων με τους προμηθευτές καθώς και η επέκτασή τους σε νέες αγορές αλλά και η μείωση του κόστους παραγωγής τους θα βοηθήσει στην ανταγωνιστική θέση της επιχείρησης αλλά όχι σε τέτοιο βαθμό όπως οι προαναφερόμενες ενέργειες. Σημαντική ενέργεια επίσης θεωρούν και την αξιοποίηση των Επενδυτικών Προγραμμάτων.

Λόγω της συνεχόμενης μείωσης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια πλέον οι επιχειρηματίες θεωρούν ότι δεν μπορούν να μειώσουν άλλο το περιθώριο κέρδους τους. Έτσι διαμορφώνεται και η άποψή τους ότι μια μείωση των περιθωρίων του κέρδους τους δεν θα βελτιώσει την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησης τους.

Η ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τους ίδιους τους επιχειρηματίες, γίνεται γιατί πιστεύουν ότι μπορούν να αξιοποιήσουν καλύτερα τα προσόντα και τις γνώσεις τους με αυτό τον τρόπο και παράλληλα ότι μπορούν να αποκτήσουν υψηλότερα εισοδήματα. Ενώ σημαντικό παράγοντα παίζει κατά τις απαντήσεις τους πάντα και η κοινωνική καταξίωση. Αντίθετα η δυνατότητα να ρυθμίζουν τις ώρες αλλά και τις συνθήκες εργασίας τους δεν αποτελεί σπουδαίο παράγοντα ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Όσο αφορά την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής οι επιχειρηματίες είναι συγκρατημένα αισιόδοξοι. Θεωρούν, ότι η επιχείρησή τους αναπτύσσεται γρηγορότερα, έχει μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς και είναι πιο επικερδής από το μέσο όρο του κλάδου.

Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων αποτελεί για τους επιχειρηματίες τον κυριότερο αποτρεπτικό παράγοντα για την επίτευξη καινοτόμων δράσεων. Το υψηλό κόστος καινοτομίας και ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας μαζί με την έλλειψη των απαραίτητων υποδομών είναι και αυτοί σημαντικοί παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων και ακολουθεί η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών. Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά, η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού και η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων, οι επιχειρηματίες θεωρούν ότι δεν είναι λόγοι που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.

Οι επιχειρηματίες θεωρούν και με μεγάλο ποσοστό ότι θα μπορούσαν να επιτύχουν στην ανάληψη καινοτόμων δράσεων εάν δινόταν η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων. Ασφαλώς και θα τους βοηθούσε σε αυτή τους την προσπάθεια η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις όπως και ο υγιείς ανταγωνισμός τους.

Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού και παράλληλα η συμμετοχή των επιχειρηματιών σε κλαδικές εκθέσεις θα βοηθούσε προς την επίτευξη των καινοτόμων δράσεων. Η ύπαρξη των υλικοτεχνικών υποδομών αλλά και το μορφωτικό επίπεδό τους είναι και αυτοί σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να τους βοηθήσουν σε αυτή την κατεύθυνση.

Η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών είναι κατά την γνώμη των επιχειρηματιών αναμενόμενο αποτέλεσμα μιας καινοτομίας, όπως επίσης η ευελιξία στην παραγωγή και η είσοδος σε νέες αγορές παράλληλα με την αύξηση του μεριδίου της αγοράς, η αύξηση της γκάμας προϊόντων και η μείωση του κόστους παραγωγής. Οι επιχειρηματίες εμπιστεύονται κυρίως τα συνέδρια και τις εκθέσεις όπως

και τα ερευνητικά ιδρύματα και τους συμβούλους και κατά δεύτερον τα Πανεπιστήμια το Επιμελητήριο και τα επιστημονικά περιοδικά.

Εν συντομία συμπεραίνουμε από τις απόψεις των επιχειρηματιών σχετικά με την επίτευξη της καινοτομίας των επιχειρήσεων ότι τα προϊόντα τους θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό από αυτά των ανταγωνιστών όπως επίσης ότι υπήρξαν αλλαγές στον τρόπο παραγωγής των προϊόντων τους. Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της επιχείρησης αλλά και τον τρόπο διάθεσης των προϊόντων της. Παρόλα αυτά οι απόψεις τους δίστανται όσον αφορά την συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την εργασία και μέσα από την ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου από τους επιχειρηματίες της περιοχής της Πρέβεζας συμπεραίνουμε ότι παρά την αρνητική οικονομική κατάσταση της οικονομίας της χώρας μας, αλλά και ειδικότερα της Περιφέρειας της Ηπείρου, οι επιχειρηματίες της για να ανταπεξέλθουν στην κρίση θα πρέπει να στελεχώσουν την επιχείρησή τους με αξιόλογο και ποιοτικό ανθρώπινο δυναμικό αλλά και να παρέχουν μια συνεχή επιμόρφωση αυτών και των υπαλλήλων τους. Επίσης η συμμετοχή τους σε κλαδικές εκθέσεις και σε συνέδρια αλλά και η συνεργασία τους με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα θα συμβάλλει στην βελτίωση και στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων. Η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων μέσα από καινοτόμες ιδέες και το άνοιγμα σε νέες αγορές θα βοηθήσει να ανταπεξέλθουν από την κρίση. Οι επιχειρηματίες δεν πρέπει να παραμείνουν στάσιμοι και παθητικοί απέναντι στην κρίση της εποχής μας, αλλά θα πρέπει να αναλάβουν δράσεις έτσι ώστε να δημιουργήσουν κερδοφόρες επιχειρήσεις και να καταφέρουν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες και όχι μόνο για να κρατηθούν στην αγορά αλλά και να αναδειχθούν μέσα από αυτή τη δύσκολη συγκυρία.

Θα ήθελα να επισημάνω επίσης πως η επιχειρηματικότητα δεν είναι τόσο απλή όπως θεωρείται τις τελευταίες δεκαετίες, η σύγχρονη πραγματικότητα εξάλλου φροντίζει να μας υπενθυμίζει την αβεβαιότητα που επικρατεί καθημερινά στο οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον και η οποία ευθύνεται για τον κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων τόσο στην χώρα μας αλλά και σε ολόκληρο τον ανεπτυγμένο και αναπτυσσόμενο κόσμο.

Όλα ξεκινούν από την επιχειρηματική ιδέα, αλλά η προσωπικότητα του επιχειρηματία, οι γνώσεις του και η εμπειρία του συμβάλουν στην επιτυχία.

Β ΜΕΡΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΘΕΩΡΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1.1 Έννοια επιχειρηματικότητας

Το αγαπημένο σλόγκαν της οικονομίας τείνει να γίνει η έννοια της επιχειρηματικότητας. Η επιχειρηματικότητα είναι ίσως ο μόνος οικονομικός πόρος που μπορεί να περάσει τα όρια μεταξύ των εταιρειών, επομένως στην ουσία αποτελεί την βασικότερη πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος σε κλάδους της παγκόσμιας οικονομίας στην οποία σήμερα η αντιγραφή και ο κορεσμός εξαφανίζουν τους πόρους. Η επιχειρηματικότητα θα πρέπει να αναπτύσσεται στο πλαίσιο των επιχειρηματικών θεσμών, οι οποίοι μέσα από τη δημιουργικότητα και την φαντασία των ατόμων θα πρέπει να δημιουργούν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες. (Μουρδουκούτας 2004, 13).

Την έννοια της επιχειρηματικότητας την συναντάμε τόσο στην καθημερινή μας γλώσσα όσο και στις ακαδημαϊκές ή πολιτικές συζητήσεις. Η επιχειρηματικότητα αποτελεί κατά κοινή ομολογία τον βασικότερο παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες. Την συναντάμε επίσης σε διάφορες ενέργειες που κάνουν τα άτομα όπως (έναρξη, ή συμμετοχή στην λειτουργία μιας επιχείρησης ή στην λήψη αποφάσεων καθώς και στην ικανότητα εντοπισμού των κενών που υπάρχουν στην αγορά από τους ανταγωνιστές τους, εξασφαλίζοντας την επιτυχία για την επιχείρησή τους.

Η ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από τις επιχειρήσεις τόσο κατά την δημιουργία τους αλλά και κατά τον εκσυγχρονισμό τους επιφέρει θετικά αποτελέσματα όχι μόνο στην ίδια την επιχείρηση αλλά και στην χώρα, συμβάλλοντας στην αύξηση του εθνικού πλούτου, στην παραγωγή τεχνογνωσίας και καινοτομιών, στην δημιουργία νέων προϊόντων ή αγαθών αλλά και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ο όρος «επιχειρηματικότητα» δεν έχει ένα ακριβές κοινό αποδεκτό περιεχόμενο και αυτό γιατί ο επιχειρηματίας ο οποίος ασκεί αυτή, ενσωματώνει πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να δοθεί το πλήρες περιεχόμενό του ρόλου της. (Γκαγκάτσος, Ι. 2009)

1.2 Ορισμός επιχειρηματικότητας

Η έννοια της επιχειρηματικότητας δεν προσδιορίζεται με κάποιον συγκεκριμένο ορισμό, υπάρχουν διάφοροι ορισμοί με τους οποίους προσδιορίζεται η επιχειρηματικότητα. Στην συνέχεια παραθέτονται επιλεγμένοι ορισμοί της.

- «Η επιχειρηματικότητα είναι μια καινοτομική πράξη που ενισχύει με νέο δυναμικό τους ήδη υπάρχοντες πόρους.» (Drucker, P.F. 1985)
- «Επιχειρηματικότητα είναι η επιδίωξη μιας ευκαιρίας χωρίς να δίνεται σημασία στους υπάρχοντες πόρους και δυνατότητες.» (Stevenson, M.J., Roberts, H. & Grousbeck, I. 1989)
- «Επιχειρηματικότητα είναι η δημιουργία νέων επιχειρήσεων, νέων υπό την έννοια ότι δεν αποτελούν πιστή αντιγραφή κάποιας προϋπάρχουσας επιχείρησης, αλλά εμπεριέχουν κάποιο στοιχείο νεωτερισμού.» (Rumelt R.P. 2005)
- «Επιχειρηματικότητα είναι η δημιουργία μιας νέας επιχείρησης.» (Low, M., MacMillan, I.C. 1988)
- «Επιχειρηματικότητα είναι η δημιουργία επιχειρήσεων, η διαδικασία με την οποία γεννιούνται νέες επιχειρήσεις». (Gartner, W.B. 1988)
- «Η επιχειρηματικότητα είναι μια λογική, ένας τρόπος σκέψης και δράσης εστιασμένος στην εκμετάλλευση ευκαιριών, ολιστικός στην προσέγγισή του και ο οποίος εξισορροπείται μέσω της άσκησης ηγεσίας.» (Timmons, J. A., Spinelli, S. 1999)
- «Οι έρευνες με θέμα την επιχειρηματικότητα προσπαθούν να κατανοήσουν από ποιους, με ποιον τρόπο και με τι συνέπειες εντοπίζονται, δημιουργούνται και αξιοποιούνται οι ευκαιρίες δημιουργίας νέων προϊόντων και υπηρεσιών.» (Venkataraman, S. 1997)
- «Η επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα και οι ομάδες παράγουν αξία συγκεντρώνοντας διαφορετικές εισροές πόρων για να εκμεταλλευτούν ευκαιρίες που υπάρχουν στο περιβάλλον τους. Μπορεί να εκδηλωθεί σε οποιοδήποτε οργανωτικό πλαίσιο και να έχει ποικίλα αποτελέσματα, όπως νέες επιχειρηματικές προσπάθειες, προϊόντα, υπηρεσίες, διαδικασίες, αγορές και τεχνολογίες.» (Morris, M. H. 1998)
- «Η επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει πράξεις οργανωσιακής δημιουργίας,

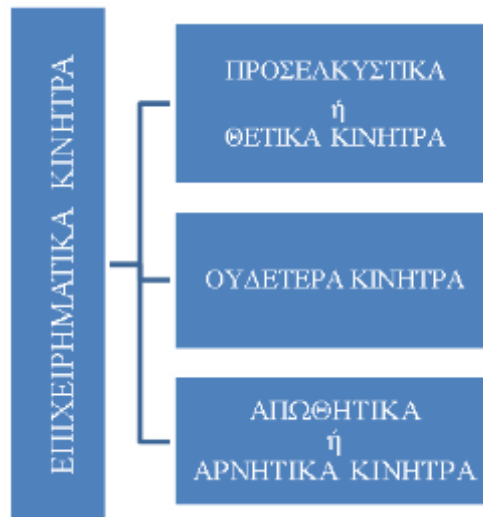
ανανέωσης ή καινοτομίας που λαμβάνουν χώρα εντός ή εκτός ενός προϋπάρχοντος οργανισμού.» (Sharma, P., Chrisman, J.J. 1999)

1.3 Κίνητρα επιχειρηματικότητας

Ένα από τα πιο βασικά κριτήρια για την επιτυχία της επιχειρηματικότητας είναι τα κίνητρα ενός ατόμου να ασχοληθεί με την επιχειρηματική δραστηριότητα και την επιχειρηματικότητα (Casson, M. 1982).

Τα κυριότερα κίνητρα είναι τα εξής : τα θετικά ή ελκυστικά κίνητρα , τα αρνητικά ή απωθητικά κίνητρα και τα ουδέτερα κίνητρα.

- Τα ελκυστικά ή θετικά κίνητρα αναφέρονται στα κίνητρα που μπορούν να προσελκύουν τα άτομα σε ένα επάγγελμα ή σε μια επιχειρηματική δραστηριότητα. Τέτοια κίνητρα είναι το κέρδος, η κοινωνική καταξίωση, η δημιουργικότητα, η επαγγελματική επιτυχία, η αύξηση του εισοδήματος, η επίτευξη ανεξαρτησίας και επαγγελματικής αυτονομίας, κ.λπ.
- Τα αρνητικά ή απωθητικά κίνητρα αναφέρονται στα κίνητρα που μπορούν να ωθήσουν τα άτομα να στραφούν σε ένα επάγγελμα και σε μια επιχειρηματική δραστηριότητα. Τέτοια κίνητρα είναι η οικονομική κρίση, η ανεργία, η αναγκαστική μετανάστευση, η απώλεια της εργασίας, οι οικογενειακές ανάγκες και τα οικογενειακά βάρη, η πρόωρη σύνταξη, κ.λπ.
- Τα ουδέτερα κίνητρα αναφέρονται στα κίνητρα εκείνα που δεν μπορούν να ενταχθούν στις δύο προηγούμενες κατηγορίες. Τέτοια κίνητρα είναι η εξειδίκευση, η επαγγελματική εμπειρία και το είδος των σπουδών, ο παράγοντας της τύχης, η συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης κ.λπ.

Σχήμα 1.1 Μορφές επιχειρηματικών κινήτρων

Τα επιχειρηματικά κίνητρα (θετικά, ουδέτερα ή αρνητικά) είναι αυτά που κατά κύριο λόγο επηρεάζουν άμεσα την επιχειρηματική δραστηριότητα και σταδιοδρομία κάποιου ατόμου και ως συνέπεια έχουν σημαντικές θετικές και αρνητικές κοινωνικό οικονομικές επιπτώσεις, τόσο σε επίπεδο ατομικό και νοικοκυριών, όσο και σε συνολικό επίπεδο χώρας, κλάδου και περιφέρειας. Δεν είναι εύκολο να πούμε ποιο από τα παραπάνω κίνητρα, έχει μεγαλύτερη βαρύτητα. Ίσως ένας συνδυασμός και των τριών κινήτρων να έχει μεγαλύτερη σημασία ως προς την απόφαση ενός ατόμου και τον επιχειρηματικό του προσανατολισμό. Καθοριστικό ρόλο παίζουν οι συνθήκες του περιβάλλοντος, δηλαδή οι πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και τεχνολογικές συνθήκες οι οποίες ρυθμίζουν το πλαίσιο δράσης και οι οποίες διαφοροποιούνται κάθε φορά ανάλογα με τη χρονική περίοδο και τον τόπο.

1.4 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματικότητα

Η επιχειρηματικότητα, βάση ερευνών που έχουν γίνει, επηρεάζεται από πολλούς και διάφορους παράγοντες όπως τους κοινωνιολογικούς, περιβαλλοντικούς, δημογραφικούς, πολιτιστικούς και οικονομικούς.

- Κοινωνιολογικοί παράγοντες είναι: οι καταναλωτικές συνήθειες, ο τρόπος ζωής και διασκέδασης, ο τόπος διαμονής (πόλη ή χωριό), το επάγγελμα, τα βιοποριστικά προβλήματα ανεργία - ασθένεια κ.α.
- Περιβαλλοντικοί παράγοντες: περιλαμβάνεται η γενική κατάσταση των επιχειρήσεων ενός τόπου, οι οικονομικές συνθήκες της δεδομένης περιόδου, οι πολιτικές καταστάσεις που επικρατούν κ.α.
- Δημογραφικοί παράγοντες: σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται ο πληθυσμός ως προς το μέγεθος και την διάρθρωσή του, η ηλικία το φύλο ή το εισόδημα των ανθρώπων .
- Η κουλτούρα είναι και αυτή ένας παράγοντας που επηρεάζει την επιχειρηματικότητα.. Η λέξη κουλτούρα (νοοτροπία ή παιδεία) μπορεί να ορισθεί ως οι κοινές φιλοσοφίες, ιδεολογίες, αξίες, παραδοχές, στάσεις και κανόνες που συνδέουν μεταξύ τους τα μέλη μιας κοινότητας .
- Οικονομικοί παράγοντες: σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται τα οικονομικά μεγέθη, τα κεφάλαια που καταναλώνει και κατανέμει μία επιχείρηση, τα δάνεια που μπορεί να έχει κ.α.
- Ψυχολογικοί παράγοντες: αναφερόμαστε σε θέματα ψυχολογίας των ατόμων μιας επιχείρησης, όπως η δομή της προσωπικότητάς τους, η επιμονή τους για την επιτυχία, η διάθεσή τους για ανάληψη κινδύνου ή όχι κ.α. (Μπουραντάς 2002)

1.5 Κίνητρα οδηγούν στην επιχειρηματικότητα

Τα κίνητρα είναι αυτά τα οποία προωθούν τα άτομα στην επιχειρηματική δραστηριότητα. (Meyer 2004)

Τα κυριότερα είναι:

• Το κέρδος

Το κέρδος θεωρείται από πολλούς το σπουδαιότερο κίνητρο. Ο επιχειρηματίας επιδιώκει την μεγαλύτερη απόδοση της επένδυσής του έτσι ώστε να ανταμειφτεί τόσο για τους κινδύνους αλλά και για τις πρωτοβουλίες που έχει αναλαμβάνει στην επιχειρηματική του δραστηριότητα.

- **Η ανεξαρτησία**

Η ανεξάρτητη εργασία είναι σίγουρα κίνητρο και ανταμοιβή της επιχειρηματικότητας. Δεν είναι λίγοι αυτοί που λένε «θέλω να είμαι αφεντικό του εαυτού μου».

- **Η προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη**

Για να πετύχει τους στόχους της επιχείρησης ο κάθε επιχειρηματίας θα πρέπει πρώτα να επιτύχει τους προσωπικούς του στόχους για την προσωπική του ανάπτυξη. Να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει την επαγγελματική αβεβαιότητα, το ρίσκο που θα αναλάβει αλλά και το στρες.

- **Η εναλλακτική επιλογή σε μια μη ικανοποιητική εργασία**

Δεν είναι λίγοι οι επιχειρηματίες που ξεκίνησαν πρώτα ως στελέχη ή εργαζόμενοι σε άλλες επιχειρήσεις και στην πορεία είτε γιατί δεν τους κάλυπτε η εργασία τους, είτε δεν είχαν προοπτικές εξέλιξης, είτε γιατί ήθελαν να δημιουργήσουν την δική τους επιχείρηση παραιτήθηκαν από την εργασία τους και δημιούργησαν την δική τους επιχείρηση.

1.6 Είδη επιχειρηματικότητας

Τα είδη της επιχειρηματικότητας είναι:

α) η αμιγής και β) η μικτή επιχειρηματικότητα. (Γκαγκάτσος 2008)

α) Η αμιγής επιχειρηματικότητα

Η αμιγής επιχειρηματικότητα αναφέρεται στις δραστηριότητες εκείνες που δεν μπορούν να υλοποιηθούν εξίσου αποτελεσματικά από μισθωτούς υπαλλήλους ή άλλους φορείς, όσο από τον ίδιο τον επιχειρηματία.

Την επιχειρηματικότητα με αυτή τη μορφή δε την συναντάμε συχνά στην πραγματική οικονομική ζωή. Ο επιχειρηματίας τις περισσότερες φορές αναλαμβάνει δραστηριότητες που θα μπορούσαν να αναληφθούν από άλλα άτομα χωρίς βέβαια αυτό να έχει αντίκτυπο στην επιχειρηματικότητά του. Στην πραγματικότητα ο ρόλος του επιχειρηματία εκπληρώνεται με μία από τις μορφές της μικτής επιχειρηματικότητας.

β) Η μικτή επιχειρηματικότητα

Η μικτή επιχειρηματικότητα εκτελείται όταν ο επιχειρηματίας αναλαμβάνει ρόλους που εύκολα μπορούν να πραγματοποιηθούν και από άλλα άτομα ή φορείς της οικονομίας (διοικητικά στελέχη, τραπεζικό σύστημα κ.λπ.).

Την μικτή επιχειρηματικότητα την διακρίνουμε, σε επιχειρηματικότητα εργαζομένων και σε επιχειρηματικότητα κεφαλαιούχων.

- Η **μικτή επιχειρηματικότητα εργαζομένων** περιλαμβάνει το σύνολο των εργασιών τις οποίες θα μπορούσαν να αναλάβουν άλλα άτομα (πχ. ανώτερα διευθυντικά στελέχη ή υπάλληλοι) χωρίς να μειωθεί η αποδοτικότητα της επιχείρησης. Αυτή η μορφή επιχειρηματικότητας σήμερα, εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ο επιχειρηματίας ιδρύει μια επιχείρηση. Σε περασμένες περιόδους αλλά και σήμερα στις μη αναπτυγμένες χώρες, ο επιχειρηματίας αναλάμβανε τέτοιου είδους εργασιών λόγω έλλειψης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Στις μέρες μας η μορφή αυτή επιχειρηματικότητας στις προηγμένες οικονομίες τείνει να εξαφανιστεί γιατί:
 - Ο επιχειρηματίας δεν μπορεί να έχει γνώσεις σε όλα τα θέματα (λογιστικά, τεχνικά ζητήματα κ.α.).
 - Το εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει γνώσεις ειδίκευσης, άρα η σωστή επιλογή προσωπικού είναι αυτό που απαιτείται.
 - Για τον επιχειρηματία είναι πιο παραγωγικό να διαθέτει περισσότερο στην επιχειρηματικότητα παρά σε λειτουργικές διαδικασίες.
- Στην **μικτή επιχειρηματικότητα κεφαλαιούχων** ο επιχειρηματίας παρέχει κεφάλαια στην υπό ίδρυση επιχείρησή του. Αυτή η μορφή επιχειρηματικότητας τείνει σήμερα να περιορισθεί γιατί:
 - Έχουν διευρυνθεί οι δυνατότητες εύρεσης κεφαλαίων από το χρηματοπιστωτικό σύστημα και από διάφορα σχήματα επιχειρηματικής συνεργασίας.
 - Η διάκριση ρόλων κεφαλαιούχων – επιχειρηματιών/ επενδυτών έχει γίνει πιο ορατή σήμερα.

1.7 Δράσεις επιχειρηματικότητας

Στις επόμενες παραγράφους παρατίθενται οι δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία 2014-2020» (ΕΠΕΑΕΚ).

- Ενίσχυση της Αυτοαπασχόλησης Πτυχιούχων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (με Α & Β κύκλο).

Αποτελεί μια παρέμβαση που αποσκοπεί στον περιορισμό της τάσης φυγής στο εξωτερικό των νέων επιστημόνων η οποία και συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

- Νεοφυής Επιχειρηματικότητα (με Α & Β κύκλο).

Αυτή η δράση ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας απευθύνεται σε τομείς που παρουσιάζουν καινοτόμα δυναμική, όπως είναι ο τομέας των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής, καθώς και στους τομείς της αγροδιατροφής και της υγείας.

- Αναβάθμιση πολύ μικρών & μικρών υφιστάμενων επιχειρήσεων με την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές (με Α & Β κύκλο)

Ως στόχο έχει την ενίσχυση των υγιή και βιώσιμων με εξαγωγική δυναμική επιχειρήσεων που δρουν στους εξής τομείς της οικονομίας:

1. Αγροδιατροφή / Βιομηχανία Τροφίμων
2. Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ)
3. Υλικά / Κατασκευές
4. Εφοδιαστική Αλυσίδα
5. Ενέργεια
6. Περιβάλλον
7. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας ΤΠΕ
8. Υγεία

- Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Ίδρυσης και λειτουργίας Μικρομεσαίων Τουριστικών Επιχειρήσεων

Η δράση αυτή στοχεύει στην ενίσχυση της πραγματοποίησης επενδυτικού σχεδίου για τη δημιουργία νέας Μικρομεσαίας Τουριστικής Επιχείρησης και στην υποστήριξη της

λειτουργίας της για διάστημα έως 6 μηνών από την έναρξη. Επιλέξιμα είναι επίσης τα επενδυτικά σχέδια που αφορούν στην ολοκλήρωση καταλυμάτων, των οποίων η κατασκευή έχει αρχίσει και βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, χωρίς όμως να έχουν ολοκληρωθεί και να λειτουργούν, λόγω δυσκολιών οφειλόμενων στην οικονομική κρίση. Προτεραιότητα δίνεται στη δημιουργία μονάδων που προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και συμβάλουν ταυτόχρονα στη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της χώρας.

- Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας υφιστάμενων και νεοϊδρυθέντων Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Αναφέρεται στην υλοποίηση βιώσιμων επιχειρηματικών σχεδίων από Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που θα σχεδιαστούν με γνώμονα τον κοινωνικό αντίκτυπό τους.

- Αναβάθμιση εταιρειών franchising

Η πρόταση αυτή επιχειρηματικής ενίσχυσης αφορά στην αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων μικρομεσαίων επιχειρήσεων με όποια νομική μορφή και αν είναι ενταγμένες σε δίκτυα franchising.

- Αναβάθμιση υφιστάμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τομέα υπηρεσιών (λιανικό εμπόριο, εστίαση, ιδιωτική εκπαίδευση)

Η δράση αφορά την αναβάθμιση υφιστάμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τομέα του λιανεμπορίου και των υπηρεσιών (λιανικό εμπόριο, εστίαση, ιδιωτική εκπαίδευση) και αναφέρεται στις εξής κατηγορίες παρεμβάσεων:

1. Παρεμβάσεις για εξοικονόμηση ενέργειας
2. Παρεμβάσεις για ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην παρεχόμενη υπηρεσία
3. Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της υγιεινής και ασφάλειας των χώρων
4. Παρεμβάσεις για ενίσχυση της εφοδιαστικής αλυσίδας.

- Στοχευόμενη ενίσχυση του εκσυγχρονισμού των υποδομών και του εξοπλισμού Θεατρικών και Κινηματογραφικών Αιθουσών και Αιθουσών Εικαστικών Τεχνών για την αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών

Αφορά την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στην αναβάθμιση Θεατρικών Αιθουσών, Κινηματογραφικών Αιθουσών (με λειτουργία πριν το 1990) και Αιθουσών Τέχνης.

- Ενίσχυση νέων και υφιστάμενων Συνεργατικών Σχηματισμών ΜΜΕ για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές

Αφορά την ενίσχυση νέων και υφιστάμενων Συνεργατικών Σχηματισμών που δραστηριοποιούνται στους 8 τομείς προτεραιότητας του ΕΠΕΑΕΚ σε όλες τις Περιφέρειες:

1. Αγροδιατροφή / Βιομηχανία Τροφίμων
2. Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ)
3. Υλικά / Κατασκευές
4. Εφοδιαστική Αλυσίδα
5. Ενέργεια
6. Περιβάλλον
7. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)
8. Υγεία

- Ενίσχυση της περιβαλλοντικής βιομηχανίας

Η συγκεκριμένη δράση αφορά τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών σχεδίων νέων ή είδη υπαρχόντων, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για την επιχειρηματική αξιοποίηση υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων και απορριμμάτων τρίτων, με την παραγωγή και διάθεση πρώτων υλών και ενδιάμεσων ή τελικών προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

- Αναβάθμιση Μεσαίων Επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στις νέες αγορές

Αναφέρεται στη χρηματοδότηση επιχειρηματικών σχεδίων μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και αποτελεί ολοκληρωμένη παρέμβαση που αποβλέπει στον μετασχηματισμό της μεταποιητικής παραγωγικής βάσης της ελληνικής οικονομίας σε νέα ή διαφοροποιημένα, προϊόντα ή μεταποιητικές υπηρεσίες.

Επίσης στοχεύει στην ενίσχυση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας,

- Αξιοποίηση Επιχειρηματικής Εμπειρίας – Επιχειρηματική Επανεκκίνηση

Η συγκεκριμένη δράση αφορά την ίδρυση νέων επιχειρήσεων από ανέργους ηλικίας άνω των 45 ετών. Παρέχει ένα πλαίσιο νέων επιχειρηματικών ευκαιριών σε ανέργους που στο παρελθόν είχαν αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα ή διαθέτουν σημαντική επαγγελματική εμπειρία για να το υλοποιήσουν, με σκοπό την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

2.1 Έννοια καινοτομίας

Οι αλματώδης ρυθμοί ανάπτυξης της τεχνολογίας και η καινοτομία έχουν πεδία εφαρμογής στην βελτίωση των ειδών υπαρχόντων προϊόντων ή υπηρεσιών όπως επίσης και στην εισαγωγή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών. Η καινοτομία είναι αυτή που παρέχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στα άτομα που καινοτομούν και βελτιώνει σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική ευημερία.

Στο επιχειρηματικό πεδίο η καινοτομία βοηθάει στην ανάπτυξη της επιχείρησης με την επίτευξη της αύξησης των εσόδων της.

Στο βιομηχανικό πεδίο η καινοτομία βελτιώνει την παραγωγή, την ποιότητα των προϊόντων, το εμπόριο, τις αμοιβές των υπαλλήλων και τα κέρδη της επιχείρησης.

Σε γενικό επίπεδο η καινοτομία επηρεάζει την απόδοση των πηγών παραγωγής, τον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και το επίπεδο διαβίωσης προς το καλύτερο.

Σήμερα, η έννοια της καινοτομίας, αποδίδεται με διαφορετικούς ορισμούς, όπως:

- «Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών από τους ανθρώπους, οι οποίοι εμπλέκονται κατά την διάρκεια του χρόνου σε συναλλαγές με άλλους στο πλαίσιο μίας θεσμικής λειτουργίας». (Van de Ven 1986)
- «Μία διαδικασία που ξεκινάει με μία εφεύρεση και ύστερα από την ανάπτυξή της, καταλήγει στην εισαγωγή ενός νέου προϊόντος, υπηρεσίας ή διαδικασίας στην αγορά». (Zoltan 1990)
- «Οι επιχειρήσεις αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όταν καινοτομούν. Προσεγγίζουν την καινοτομία, με την ευρύτερη της έννοια, υιοθετώντας, τόσο καινούργιες τεχνολογίες, όσο και καινούργιους τρόπους παραγωγής προϊόντων». (Porter 1990)

Ο όρος της καινοτομίας σε διάφορα λεξικά αποδίδεται ως : «Η δράση για εισαγωγή νεωτερισμού ή ένα πράγμα που εισάγεται ως νεωτερισμός»

2.2 Ορισμός της καινοτομίας

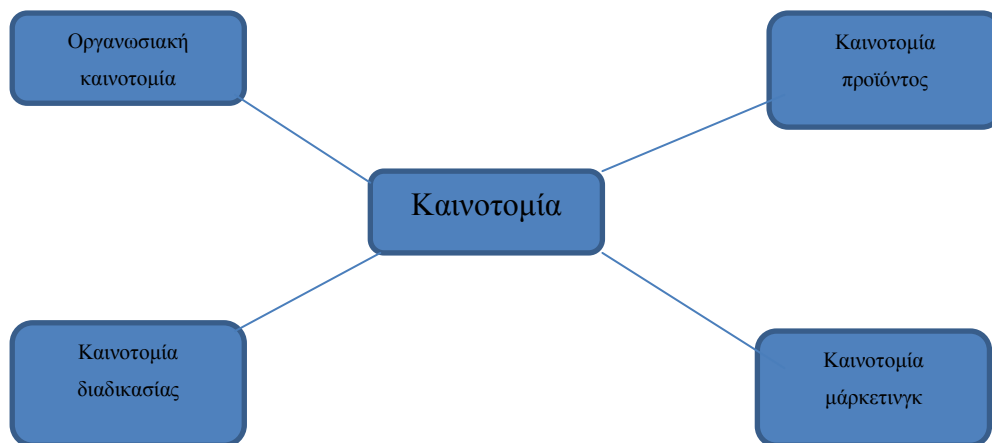
- «Καινοτομία είναι η διαδικασία μετασχηματισμού της γνώσης και της ιδέας σε αξία» (Driv R. & Pasher 2004).
- «Ο όρος καινοτομία αναφέρεται σε οποιοδήποτε αγαθό, υπηρεσία ή ιδέα που κάποιος την αντιλαμβάνεται σαν νέα.» (Kotler 1991)
- «Ο όρος καινοτομία ορίζει τόσο μία διαδικασία όσο και το αποτέλεσμα της. Πρόκειται για την μετατροπή μιας ιδέας σε εμπορεύσιμο προϊόν ή υπηρεσία, λειτουργική μέθοδο παραγωγής ή διανομής - νέα ή βελτιωμένη - ή ακόμα σε νέα μέθοδο παροχής κοινωνικής υπηρεσίας. Ο όρος καλύπτει επίσης την κοινωνική, θεσμική και οργανωτική καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας στον τομέα των υπηρεσιών». (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών 2001)
- «Η καινοτομία είναι το στοιχείο κλειδί που παρέχει στις επιχειρήσεις ανάπτυξη και κέρδη». (Davila 2006)

2.3 Είδη καινοτομίας

Οι καινοτομίες ταξινομούνται ανάλογα με το αντικείμενό τους, το χρόνο ολοκλήρωσής και τον οργανωσιακό και κοινωνικό τους αντίκτυπο (InnoSupport Supporting Innovations in SME 2009). Η ταξινόμηση τους σε κατηγορίες δεν είναι απόλυτη, γιατί οι διαχωριστικές γραμμές τους πολλές φορές συμπίπτουν.

- **Ειδή καινοτομίας ανάλογα με το αντικείμενο της καινοτομίας**

Το Εγχειρίδιο Όσλο (Mortensen και Bloch 2005) ανάλογα με το αντικείμενο της καινοτομίας διακρίνει τέσσερα είδη: **καινοτομία προϊόντος, καινοτομία διαδικασίας, καινοτομία μάρκετινγκ και οργανωσιακή καινοτομία.**

Σχήμα 2.1 Τέσσερα κύρια είδη καινοτομίας

Καινοτομία προϊόντος (product innovation): αναφέρεται στην ανάπτυξη ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας που είναι νέο/α ή βελτιωμένο/η. (π.χ. το GPS -Παγκόσμιο Σύστημα Εντοπισμού Θέσης).

Καινοτομία διαδικασίας (process innovation): αναφέρεται στην εφαρμογή μίας νέας ή βελτιωμένης μεθόδου παραγωγής. (π.χ. η εφαρμογή νέου εξοπλισμού αυτοματισμού σε μία γραμμή παραγωγής).

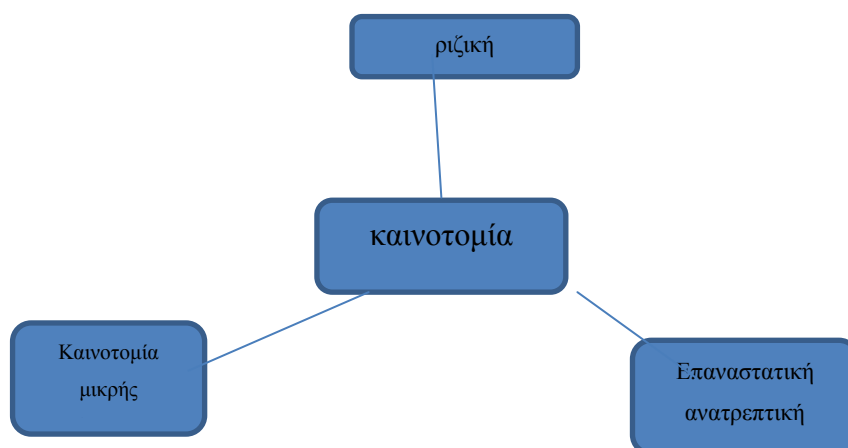
Καινοτομία μάρκετινγκ (marketing innovation) αναφέρεται στην εφαρμογή μίας νέας μεθόδου μάρκετινγκ που περιλαμβάνει σημαντικές αλλαγές στο σχεδιασμό των προϊόντων, στη συσκευασία τους, την τοποθέτησή τους και την προώθηση ή την τιμολόγησή τους.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της καινοτομίας μάρκετινγκ είναι ότι εφαρμόζει μία μέθοδος μάρκετινγκ που δεν έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από την εταιρεία. (π.χ. η παρουσίαση προϊόντων σε τηλεοπτικά προγράμματα).

Οργανωσιακή καινοτομία (organisational innovation) είναι η εφαρμογή μίας νέας οργανωσιακής μεθόδου στις επιχειρησιακές πρακτικές της εταιρείας, στον εργασιακό χώρο, την οργάνωση ή τις εξωτερικές σχέσεις. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα της οργανωσιακής καινοτομίας σε σύγκριση με άλλες οργανωσιακές αλλαγές σε μία εταιρεία είναι η εφαρμογή μίας οργανωσιακής μεθόδου η οποία δεν έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν από την εταιρεία. (π.χ. το σύστημα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού μιας εταιρείας).

- **είδη καινοτομίας ανάλογα με την πρωτοτυπία των αποτελεσμάτων της**

Το Εγχειρίδιο Όσλο (Mortensen και Bloch 2005) ανάλογα με την πρωτοτυπία των αποτελεσμάτων της διακρίνει τρία είδη καινοτομίας: την **καινοτομία μικρής κλίμακας**, την **ριζική καινοτομία** και τις **επαναστατικές/ ριζοσπαστικές καινοτομίες**.

Σχήμα 2.2 Είδη καινοτομίας ανάλογα με την πρωτοτυπία των αποτελεσμάτων

Η καινοτομία μικρής κλίμακας (Incremental innovation) περιλαμβάνει την τροποποίηση, τελειοποίηση ή βελτίωση των **υφιστάμενων** προϊόντων ή υπηρεσιών περισσότερες καινοτομίες ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. (π.χ. τα περισσότερα αυτοκίνητα, στα οποία γίνονται κάποιες μικρές αλλαγές με τη βελτίωσή τους ως προς την ασφάλεια, την απόδοση ή την άνεση των χρηστών).

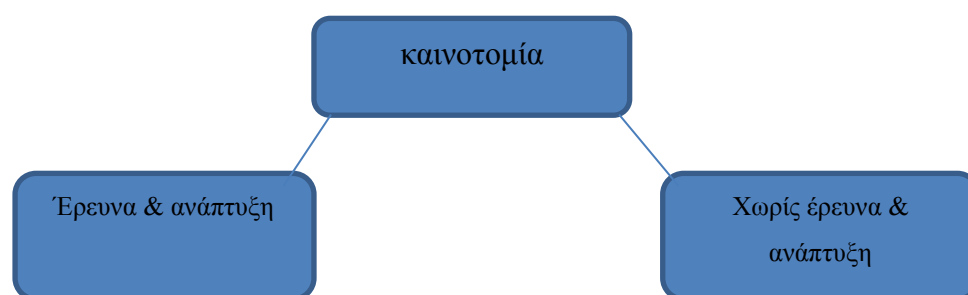
Η ριζική καινοτομία (radical innovation) περιλαμβάνει την εισαγωγή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών (π.χ. ο τραπεζικός τομέας υπέστη μία τουλάχιστον ήπια μεταμόρφωση με την εμφάνιση των μηχανημάτων ATM, που προσέφεραν τη δυνατότητα διάθεσης κεφαλαίου σχεδόν παντού ανά τον κόσμο με τη χρήση της κατάλληλης πλαστικής κάρτας).

Οι επαναστατικές/ ριζοσπαστικές καινοτομίες (breakthrough innovation) περιλαμβάνουν προϊόντα μιας ξεχωριστής έμπνευσης. Τις αποκαλούμε «επαναστατικές» ("breakthroughs") επειδή πετυχαίνουν κάτι το οποίο ήταν άγνωστο στο παρελθόν, είναι γνωστές επίσης και σαν «Ανατρεπτικές Καινοτομίες». (π.χ. ο πρώτος εκτυπωτής λέιζερ EARS που κατασκευάστηκε από τη Xerox. Αυτός ο εκτυπωτής λέιζερ μπορούσε να

εκτυπώσει 60 αντίγραφα το λεπτό με 600 κουκίδες ανά ίντσα. Στο παρελθόν δεν είχε κατασκευάσει κάτι παρόμοιο.).

- **Είδη καινοτομίας ανάλογα με την πηγή της καινοτομίας**

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στο Εγχειρίδιο Οσλο έκανε μία συστηματική ταξινόμηση των ειδών καινοτομίας ανάλογα τις πηγές καινοτομίας σε δύο ομάδες: σε καινοτομίες Έρευνας & Ανάπτυξης και σε καινοτομίες μη Έρευνας & Ανάπτυξης.

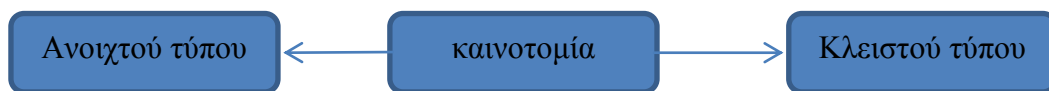

Σχήμα 2.3 Είδη καινοτομίας ανάλογα με την πηγή

Σκοπός αυτής της μεθόδου ταξινόμησης ήταν να τεκμηριωθεί ότι δεν είναι απαραίτητο όλες οι διαδικασίες καινοτομίας στις επιχειρήσεις να αναπτύσσονται ή να υλοποιούνται σε συνεργασία με οργανισμούς Έρευνας & Ανάπτυξης (Πανεπιστήμια, Ινστιτούτα Ερευνών, κλπ.). Οι περισσότερες καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν συνδέονται με κάποιον οργανισμό Έρευνας και Ανάπτυξης. Λίγες διαθέτουν τα δικά τους τμήματα Έρευνας και Ανάπτυξης, ενώ άλλες καινοτομούν χάρη στο ικανό προσωπικό που διαθέτουν.

- **Είδη καινοτομίας ανάλογα με τη στρατηγική**

Η καινοτομία σε σχέση με τη στρατηγική καινοτομίας μπορεί να διακριθεί σε δύο κατηγορίες καινοτομίας: σε καινοτομία ανοιχτού τύπου και σε καινοτομία κλειστού τύπου.

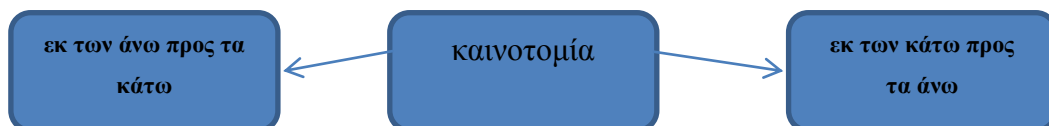
Σχήμα 2.4 Είδη καινοτομίας ανάλογα με τη στρατηγική

Η ανοιχτού τύπου καινοτομία (open innovation) περιλαμβάνει τις στρατηγικές εκείνες τις οποίες χρησιμοποιούν οι εταιρείες, για να αποκτήσουν νέες τεχνολογίες ή να αναπτύξουν αυτές τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούν.

Η κλειστού τύπου καινοτομία (close innovation) περιλαμβάνει τη στρατηγική εκείνη της πρόσληψης των καλύτερων επαγγελματιών σε ένα κλάδο. Με βάση αυτή την καινοτομία μία εταιρεία θα πρέπει προστατεύει την πνευματική της ιδιοκτησία ώστε οι ανταγωνιστές της να μην ωφελούνται από τις ιδέες της.

- **Καινοτομία «εκ των άνω προς τα κάτω» (top - down) και «εκ των κάτω προς τα άνω» (bottom - up)**

Στους περισσότερους οργανισμούς η καινοτομία συνήθως προέρχεται (H.Gaynor 2002) «εκ των άνω προς τα κάτω» ή «εκ των κάτω προς τα άνω».

Σχήμα 2.5 Καινοτομία top-down και bottom-up

Η καινοτομία «εκ των άνω προς τα κάτω» έχει το πλεονέκτημα ότι οι έχοντες την εξουσία είναι εκείνοι που βάζουν τους στόχους και παρέχουν χρηματοδότηση.

Καινοτομία «εκ των κάτω προς τα άνω» Η καινοτομία «εκ των κάτω προς τα άνω» θέτει τις μεγαλύτερες προκλήσεις γι' αυτούς που την επιδιώκουν. Αυτοί είναι εκείνοι που συλλαμβάνουν ιδέες και είναι πρόθυμοι να πείσουν τόσο τον εαυτό τους όσο και όλα τα ανωτέρα στελέχη μιας επιχείρησης για την αξία των ιδεών τους.

Η επιχειρηματικότητα στις σημερινές συνθήκες αποδεικνύεται μία δυναμική συλλογική διαδικασία. Απαιτεί σχέσεις όχι μόνο μεταξύ ατόμων αλλά και μεταξύ ποικίλων οργανισμών. Όσο πιο σύνθετο, πιο ισχυρό και πιο ποικιλόμορφο είναι το δίκτυο

αυτών των σχέσεων τόσο μεγαλύτερες είναι οι προοπτικές για το νέο εγχείρημα, τόσο μεγαλύτερη είναι η βοήθεια που μπορεί να εξασφαλίσει ο επιχειρηματίας και τέλος, τόσο ευκολότερη είναι η πρόσβασή του σε ευκαιρίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΜΟΝΑΔΑ

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ και ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

του ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Περιοχή Ψαθάκι, Τ.Κ. 48100, ΠΡΕΒΕΖΑ

Τηλ. 26820.50552, κιν. 6932.997672

Αγαπητέ/η Κύριε/α ...

Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης μελέτης με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο από την «ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΟΚΕ) ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ». Η μελέτη αυτή αποσκοπεί να συμβάλει στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουν σήμερα φορείς όπως η Περιφέρεια Ηπείρου, τα Επιμελητήρια, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, κλπ, για να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ηπείρου μέσω της ανάληψης καινοτόμων δράσεων.

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνήσει τις απόψεις των επιχειρηματιών της Ηπείρου σχετικά με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία στην Ήπειρο. Οι απαντήσεις σας είναι απολύτως εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς σκοπούς του προγράμματος.

Θα μας ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο αν αφιερώνατε λίγα λεπτά για να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο. Για να είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι σημαντικό να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Με εκτίμηση

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
1.1	Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις					
1.2	Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
1.3	Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά					
1.4	Η δυσκολία στη λήψη δανείων					
1.5	Γενικά η οικονομική κρίση					
1.6	Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών					
1.7	Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών					
1.8	Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων					

2. Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας. (1=Διαφωνώ

		1	2	3	4	5
2.1	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων					
2.2	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου					
2.3	Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους					
2.4	Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της					
2.5	Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού					
2.6	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος					
2.7	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες					

απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

3. Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα ενεργειών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
3.1	Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες					
3.2	Επέκταση σε νέες αγορές					
3.3	Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
3.4	Μείωση του κόστους παραγωγής					
3.5	Επένδυση σε νέες τεχνολογίες					
3.6	Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία					
3.7	Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές					
3.8	Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης					
3.9	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης					
3.10	Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού					

4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

		1	2	3	4	5
4.1	Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο					
4.2	Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων					
4.3	Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης					
4.4	Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας					
4.5	Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση					

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

5. Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
5.1	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή είναι πιο επικερδής					
5.2	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς					
5.3	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή αναπτύσσεται πιο γρήγορα					

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

6. Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
6.1	Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
6.2	Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας					
6.3	Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών					
6.4	Το υψηλό κόστος καινοτομίας					
6.5	Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού					
6.6	Η δυσκολία εξεύρεσης εταιρών συνεργασίας					
6.7	Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες					
6.8	Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών					

7. Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
7.1	Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών					
7.2	Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις					
7.3	Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
7.4	Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις					
7.5	Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις					
7.6	Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού					
7.7	Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο					

		1	2	3	4	5
7.8	Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό					

8. Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
8.1	Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών					
8.2	Είσοδος σε νέες αγορές					
8.3	Αύξηση του μεριδίου της αγοράς					
8.4	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών					
8.5	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών					
8.6	Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα					

9. Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό σημαντικότητας των παρακάτω πηγών για την εύρεση πληροφοριών για καινοτόμες δράσεις. (1= Καθόλου σημαντική, 2=Λίγο σημαντική, 3=Αρκετά σημαντική 4=Πολύ σημαντική, 5= Πάρα πολύ σημαντική)

		1	2	3	4	5
9.1	Εσωτερικές πηγές					
9.2	Προμηθευτές					
9.3	Πελάτες					
9.4	Ανταγωνιστές					
9.5	Σύμβουλοι					
9.6	Πανεπιστήμια – ΤΕΙ					
9.7	Ερευνητικά Ιδρύματα					
9.8	Συνέδρια – Εκθέσεις					
9.9	Επιστημονικά Περιοδικά					

		1	2	3	4	5
9.10	Επιμελητήριο					

10. Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** την απάντηση σας σχετικά με την επίτευξη ή μη καινοτόμων δράσεων από την επιχείρηση σας την τελευταία τριετία.

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
10.1	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;		
10.2	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;		
10.3	Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;		
10.4	Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;		
10.5	Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;		

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

11 Αριθμός απασχολουμένων:

1.	1-9	
2.	10-49	
3.	50-249	
4.	Πάνω από 250	

12. Χρήση Λογισμικού για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Γραμματειακή υποστήριξη		
2.	Λογιστήριο		
3.	Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών		
4.	Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών		
5.	Αποθήκη		
6.	Παραγωγή		

13. Χρήση του Διαδικτύου για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)		
2.	Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης		
3.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές		
4.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες		
5.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες		
6.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς		

16. Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

1.	Καθόλου	
2.	0,01% - 5%	
3.	5% - 10%	
4.	11% - 25%	
5.	26% - 50%	
6.	> 50%	

17. Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας; (π.χ. ISO 9000, κλπ)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

18. Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

19. Σπουδές Επιχειρηματία

1.	Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	
2.	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	
3.	Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	
4.	Βασική εκπαίδευση	

20. Φύλο Επιχειρηματία

1.	Άνδρας	
2.	Γυναίκα	

21. Ηλικία Επιχειρηματία

1.	18-24	
2.	25-34	
3.	35-44	
4.	55-64	

22. Νομική μορφή επιχείρησης

1.	Ατομική επιχείρηση	
2.	ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	
3.	ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	
4.	ΕΠΕ	
5.	Α.Ε.	
6.	Άλλη μορφή	

23. Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

1.	Πρωτογενής Παραγωγή	
2.	Μεταποίηση	
3.	Εμπόριο	
4.	Υπηρεσίες	
5.	Τουρισμός	

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε στο παρόν ερωτηματολόγιο!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Casson, M. *The Entrepreneur: an economic theory*. Tutowa, N. Jersey: Rowman & Littlefield, 1982.
- David J.S., Francis, J.G. *Επιχειρηματικότητα για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις*. Αθήνα: Κριτική, 2011.
- Davila, T. & Epstein, M. & Shelton, R. *Making innovation work: howto manage it, measure it, and profit from it*. Upper Saddle River: Wharton School Publishing, 2006.
- Driv R. & Pasher, E. «Innovation engines for knowledge cities; an innovation ecology perspective.» *Journal of knowledge Management*, 2004: 5-15.
- Drucker, P.F. *Innovation and Entrepreneurship: practice and principles*. New York: HarperCollins, 1985.
- Gartner, W.B. «Who is an entrepreneur? Is the Wrong Question.» *American journal of Small Business*, 1988: 11-32.
- Gaynor, Gerard H. *Innovation by Design: What It Takes to Keep Your Company on the Cutting Edge*. AMACOM, 2002.
- InnoSupport Supporting Innovations in SME. «Πρακτικός Οδηγός για την υποστήριξη της Καινοτομίας σε Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ).» <http://www.innosupport.net/index>. 2009. www.innosupport.net (πρόσβαση 08 09, 2017).
- Kotler, P. *Marketing Management*. Englewood Cliffs, N.: Prentice Hall, 1991.
- Low, M., MacMillan, I.C. «Entrepreneurship: past referench and future challenges.» *Journal of management*, 1988: 139-161.
- Meyer, E. Allen, K. *Επιχειρηματικότητα και διοίκηση μικρών επιχειρήσεων*. Αθήνα: Έλλην, 2004.
- Morris, M. H. *Entrepreneurial intensity: Sustainable advantages for individuals, organizations, and societies*. Westport, VA: Qorum Books, 1998.
- Mortensen, P. S, και C. W. Bloch. *Oslo Manual-Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data: Proposed Guidelines for Collecting and*

Interpreting Innovation Data. Organisation for Economic Cooperation and Development. OECD, 2005.

- Porter, Michael E. «New global strategies for competitive advantage.» *Planning Review*, 1990: 4-14.
- Rumelt R.P. «Theory, strategy and Entrepreneurship.» *Handbook of entrepreneurship research*, 2005: 11-32.
- Sharma, P., Chrisman, J.J. «Reconciling the definitional Issues in the Field of Corporate Entrepreneurship.» *Entrepreneurship Theory and Practice*, 1999: 11-26.
- Stevenson, M.J., Roberts, H. & Grousbeck, I. *New Business Ventures and the Entrepreneur*. Homewood,IL: Irwin, 1989.
the distinctive. n.d.
- Timmons, J. A., Spinelli, S. *New venture creation: Entrepreneurship for the 21st century*. Boston, MA: Irwin McGraw-Hill, 1999.
- Van de Ven, A.H. «Central Problems in the Management of Innovation.» *Management Science*, 1986: 560-607.
- Venkataraman, S. «The distinctive domain of entrepreneurship research.» *Venkataraman, Sankaran. "The distiAdvances in entrepreneurship, firm emergence and growth*, 1997: 119-138.
- Zoltan, J. & Audretsch, D.B. *Innovation and Small Firms*. Cambridge: MIT Press, 1990.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βασιλειάδης Α. *Επιχειρηματικότητα – Αρχικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας, 2008.
- Γεωργαντά Ζωή, *Επιχειρηματικότητα και Καινοτομίες-Το Management της Επιχειρηματικής Καινοτομίας*. Αθήνα: Εκδόσεις ΑΝΙΚΟΥΛΑ, 2003.
- Γκαγκάτσος, Ιωάννης. *Καινοτομία - επιχειρηματικότητα - επιχειρήσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ), 2008.
- Γωνιάδης Η. - Χατζηκωνσταντίνου Γ. *Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg, 2009.
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Γενική Διεύθυνση Πληροφοριών. *COM(2001)366 Πράσινο βιβλίο. Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2001.
- InnoSupport Supporting Innovations in SME. *Πακτικός Οδηγός για την υποστήριξη της Καινοτομίας σε Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)*. Θεσσαλονίκη, 09 08 2017.
- Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε), *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα*, 2010.
- Καραγιάννης Η.Γ. - Μπακούρος Ι.Α. *Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα- Θεωρία και Πράξη*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία, 2010.
- Κρυεμάδης, Θ. . *Αθήνα: Εκδόσεις ΝομικήΒιβλιοθήκη, 2012*.
- Κυριαζόπουλος Π. . *Εισαγωγή στην Επιχειρηματικότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική ΕΠΕ, 2008.
- Μουρδουκούτας, Π., Παπαδημητρίου, Στ.& Ιωαννίδης, Αν. *Επιχειρηματικότητα: θεσμοί και πολιτικές*. Αθήνα: Κλειδάριθμος, 2004.
- Μπουραντάς, Δ. *Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Μπένου Σ., 2002.
- Παπαδάκης Βασίλης Μ. *Στρατηγική των Επιχειρήσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Ε.Μπένος, 2012.
- Παπαηλίας Θεόδωρος, *Οικονομία και Κοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική, 2015.
- Πετράκης Π. *Επιχειρηματικότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, 2004.
- Σταυρακούδης Αθανάσιος, *Εισαγωγή στις Υπολογιστικές Μεθόδους για τις οικονομικές και επιχειρησιακές σπουδές*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος,

2012.

- Υψηλάντης Παντελής, *Επιχειρησιακή Έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός, 2012.
- Χαλκιάς Ιωάννης, *Στατιστική Μέθοδοι ανάλυσης για Επιχειρηματικές αποφάσεις*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Rosili, 2010.

Πηγές Διαδικτύου

- <https://el.wikipedia.org/wiki/>, [Πρόσβαση στις 23 Μαΐου 2016].
- <http://www.statistics.gr/>, [Πρόσβαση στις 20 Αυγούστου 2017].
- <http://finance.in.gr/>, [Πρόσβαση στις 13 Ιουλίου 2017].
- <http://www.innosupport.net> [Πρόσβαση στις 09 Αυγούστου 2017].
- <http://reader.ekt.gr> [πρόσβαση στις 05 Μαΐου 2017].
- <http://www.prevezachamber.gr> [πρόσβαση στις 06 Σεπτεμβρίου 2017].
- http://metrics.ekt.gr/sites/metrics/files/CIS_2010-2012_Greece_el.pdf [πρόσβαση στις 06 Σεπτεμβρίου 2017].
- <https://www.espa.gr/el/Pages/staticOperationalProgrammes.aspx>, [Πρόσβαση στις 06 Σεπτεμβρίου 2017].
- <http://www.epiheirimatikotita.gr/joomla157/pdf/>, [Πρόσβαση στις 06 Σεπτεμβρίου 2017].